

**APRABIMAS IBWALNIJIMO KOWOS NŪ 1812 IKKI 1815:
ANT ATSIMINNIMO KARŽYGIEMS IR TĒWIBKES
PRIETELIEMS**

Ruth Leiserowitz

Pateiktame perspausdintame veikle apie 1812–1815 metų išlaisvinimo karus vaizduojami epizodai, priskirtini Napoleono karų epochai. Tai buvo lig tol nepatirto teritorinio masto karai – Europos karai. Be to, jie buvo kitokio pobūdžio, tai buvo „tautiniai karai“, kuriuose kovėsi masinės armijos. Pasikeitęs kariavimo būdas atsiliepė ir civilinėms Europos visuomenėms, nes reikalavo daug savanorių. Karo veteranai, grįžę į visus civilinės visuomenės sluoksnius, dar ne vieną dešimtmetį aplinkiniams pasakojo prisiminimus. Tad karo patirtis ilgai buvo aktuali plačiajai visuomenei. Didžiąja dalimi tai buvo asmeninių epizodų tradicija, paprasti piliečiai dažniausiai nelabai suprasdavo istorijos visumą ir politinį kontekstą. Bėgant metams, didžiųjų karvedžių, pavyzdžiui, Blücherio ar Yorko, pavardės vis dar būdavo prisimenamos, tačiau jų nuveiktų darbų atmintis akivaizdžiai grimzdo į užmarštį. Anoniminis rašinio autorius norėjo šiai aplinkybei pasipriešinti (žr. Pratarbę). Taigi jis pateikia išsilaisvinimo karų aprašymus. Taip įvardijami visi karai, vykę tarp Napoleono Prancūzijos ir Vidurio Europos valstybių. Tačiau prieštaraudamas šiai įprastai cezūrai autorius vaizduoja jau 1812 metus. Tam tikra prasme tai labai suprantama, kadangi Napoleono žygis į Rusiją su didžiąja 600 000 kareivių armija buvo gigantiška nesėkmė, ir šis šimtmečio įvykis įėjo į plačiąją atmintį. Autorius trumpai užsimena apie Tauragės sutarties sudarymą 1812 m. gruodžio 30 d. – paliaubas tarp Prūsijos ir Rusijos kariuomenių, davusias esmingą impulsą vėlesniems išsilaisvinimo karams (p. 21).

1813 m. pavasarį naujosios sąjungininkės Prūsija, Rusija ir Švedija sutarė prieš Napoleoną taikyti naują strategiją, kuri viršūnę pasiekė Tautų mūšyje prie Leipcigo 1813 m. spalio mėnesį, kai Napoleonas ir jo kariuomenė buvo visiškai sutriuškinti. Paskui iširo pronapoleoniška Reino sąjunga. Vėliau, 1814 m., prasidėjo žiemos kampanija, kuriai baigiantis Napoleonas atsisakė sosto ir buvo sudaryta Paryžiaus taika. Tačiau Napoleonas dar grįžo į karo areną. 1815 m. būta jo „šimto dienų valdymo“. Sąjungininkų (*Belle Alliance*) kariuomenė, vadovaujama generolo Wellingtono, kurioje kovojo ir Prūsijos daliniai, vadovaujami generolo Gebhardo Leberechto von Blücherio, Vaterlo mūšyje vienu ypu padarė galą Napoleono mėginimams sugrįžti (p. 55). Pavaizdavęs visą mūšį, autorius didžiausią dėmesį skiria daugybei kovinių pozicijų ir mūšio išsidėstymui (p. 44). Siekdamas gyviau pavaizduoti situaciją, jis kartais pasakoja siužetus apie garsias asmenybes, pavyzdžiui, pateikdamas generolo Augusto Neidhardto von Gneisenau žodžius, nors nėra patvirtinta, ar tos citatos iš tiesų autentiškos.

Šiame rašinyje iš tiesų kalbama apie išsivadavimo karus, tačiau trūksta įvairių momentų, nacionalinių akcentų. Pavyzdžiui, neminimas toks svarbus ir esminis poveikis Prūsijai turėjęs karaliaus Friedricho Wilhelmo III atsisaukimas, pavadintas „Į mano tautą“, pasirodęs 1813 m. kovo 17 d. (p. 22). Dėmesio nesulaukė ir Vokietijos Sąjungos priešistorė bei Lützowo savanorių korpuso įkūrimas. Tad kyla įtarimas, kad autorių labiau domina tarptautiniai politiniai ir kariniai dariniai, o ne

nacionaliniai interesai. Autorius mokėjo Prūsijos lietuvių kalbą, tad turėjo būti kilęs iš Rytprūsių regiono, tačiau jis vengia bet kokio gimtojo regiono konteksto, kurį būtų galėjęs pateikti išties ne vienoje vietoje: pvz., kalbėdamas apie Napoleono kariuomenės žygį 1812 m. arba apie Tauragės sutartį, o kur dar priešistorė, apie kurią visiškai neužsiminama. Skaitytojas veltui ieškos ir asmeninių sąlyčio taškų. Tad susidaro įspūdis, kad nors laisvės karai autorių ir labai domina, tačiau jis pats asmeniškai kovose nedalyvavo. Taigi panašu, kad autorius savo veikalą parašė iš įvairios perskaitytos lektūros įspūdžių, tačiau šaltinių jis neįvardija.

Vienas šio kūrinio egzempliorius prieš dvejus metus buvo atrastas Valstybinės vokiečių bibliotekos Berlyne fonduose. Nepaisant intensyvių pastangų, nepavyko rasti jokios informacijos apie patį autorių. Nepavyko nustatyti ir publikavimo metų. Tačiau galima manyti, kad tomelis buvo išleistas maždaug XIX a. 4-ojo dešimtmečio pabaigoje, kai dar buvo gyvi tiesioginiai liudininkai, tačiau konkretus tų įvykių prisiminimas jau buvo smarkiai prigesęs (žr. Pratarbę). Dėl šių faktų istorinė veikalo reikšmė vertintina menkai, tačiau kalbos istorijos atžvilgiu jis išties vertingas, kadangi tėra labai nedaug to laikotarpio rašytinių paminklų Prūsijos lietuvių kalba aktualiomis to meto temomis.

Leitv. 1812
1812
Leitv. 1812
1812
1812

Aprašimas

Įskvalnijimo Kovos,

nū

1812 ir 1815.

Ant Atsiminimo Karžigiems

ir

Leviškes Prieteliems.

Elžeje.

Ant Kaštės Knigininko Urbat.

Vietuvininkai!

Sūs dār atsimenāt tō Gzēso, kaij jūs Ber-
ginnei svētimo Plešifko būvotē, kaij Fran-
cūšai i jūsu pakajingās Gzētras isīvērje, lūg
Nāzbainintai, ne tiktai jūsu Turta ir ezešpka
Palāima isīpļeše, bet ir jūsu Baitūs, Brō-
lūs, Gentis ir Prieteliūs nužuddē. Dāug jūsu
dār ilki šios Dēndē Skaudējimūs amō trī-
dno Gzēso jaučja.

Kiti jūsu pātis su sāvo Kīnu ir Syla
priēš amūs Plešifkūs kovōdami Leviške ir
sāvo Mylīnūs apginti procavōšos. Dār dāug
jū yra, tji garbingu Karžigiu, kurie Ras-
stojē Gzālki kentējo arba prie Leipck ar Baa-
terloo nepergalešini kaij Ma stovējo, norint
Tūtstancēi ugningu Rasēi jiemš Smērti i
Klīs šjōve. Tie mūsū Garbinamo labbai
vērti, nēs be jū Pagālboš mēs smacāiminko
Napoleono Dāggōš wiffi būtum prapōše. To-
del Baitū-Baitai te girrie tūs, kurie sāvo
Gyvasli per mēnka laife, Karātu ir Leviške
Bebōj regōdami: bet Baitū-Baitai ir te gei-
džia ir te jēšto jiemš lūgūs pastoti.

Dabbar jūs zinnotē, dēl tō aš gei-
dziau, jumš sias knygeles i Rankas dōti.
Bōkecei jau fennei daugerēpu Aprāšimu tōš
Kovos tur, alle jūs nei jōfi Kaiškēli sāvo Kāt-
boje apie tai skaityti ne gālistē. Tie tarp jūsu,
kurie svētīmus Miestuā ir Jēmēs priēš Ra-

poleono Būfifa Karūnami, perkelāvo, ne tik-
tai jū Bārdus ūgmirsta, bet ir wišī jū iškē-
rēti Bārgāi jiemš jo ilgiaus, jo daugiaus iškē-
minties prapōla; o kad ir Blāferi bei Yorli
ir Bolkū-Balkāi minnawōs, sie tik' nezinōs,
kā annie ne ūgmirstini Karžigēi ištāiše. Sie
ne zinōs, kōtius dibdžius Bārgūs jū Sēn-
teuwei iškēntējo ir kaip jie ant Diewo ir sē-
wo slōwno minnetino Biespaties Karālaus
Prieklaus Būfīlaus III. nusišķēdami tōki Dārbā
išprōwījo, apie kurri Swietē dār nekādōs ne
buwo girdētā, ir tomi ne iškālbāmā Gārbē
ir amžinā Palāimā sāv ūspēlmē. Sie girdēs,
kāip Vōns Diews paslēidūsūs Iškēpelius ko-
rāvōj ir tomi savēšpi trāukia, kāip jis Dyl-
ste sūrīšā Meklāusanczi, ikki kōl sīs pasl-
gērinā. Sie iškēnys, kad ir macniausis Pā-
spūtēlis Kufšcziāusōjō Mānkojē yra ir sīs
jām prišāuf: „Iki siczōn tōw parēiti lēidau,
alle toliāns ne!“

Iškit tobei sīus Pāškelius, pāsākofit iškē-
tū sāvō Myšimiešs Kūbikiems, kā jūs mātē,
kēntējē ir dārē ēšāt; graudēntit jōš, anniešs
nesmērtēliems Karžigiešs prištygti ir Turtā
ir Gywāstī su gerā Bāte ūž Diewa, Karāli
ir Kēwiškē statiti, kad Neprietetei tās aul-
šcziāusēs Gērybēs paveršiti geidžia.

Kad wišī tokie Karžigēi paslōtu, tū wē-
lījā iškē Sziēdiēs ir mēlōžia nu Dōno Diewo

Kaštytojis.

Kad Napōleons dibdēi kytēs ir minnētins Wyr-
buwēs, kōjnās žinno, nēs kāip jis šēip būtu gal-
tējēs ant tōrio Lūlo Žmōni ponawōti, tōkius di-
džius Dāktus išprōwiti? Kō Neprietetei pātis
toktai ir tabda išpaglino, kāip jis nu Sיעorauš
Sōsto numētās, sugātās, ant atōšlōntos-Sāllōs
nugabētās, ēzōn apdabōtas ir palāidōtas buwo.
Jis patš iškē Rūssu Žēmēs bēgbanis, sāvō Prie-
tellems Bārsāwōj, kurrie ji apgaltējo, tāre: Kē-
las nu Būrsūies žmōgīškos Palāimos ikki Dure-
nystēs tiktai wiens žingntēs yra. — Napōleons
Iškēntēs per Diewo aukštēdūž Iškēinti i Niekā pa-
wirto; nēša kad jis ne apšūmōjēs su Rūssais
Kāra pradējo, ne galim wiewiti. Tiklāi Kibbirk-
šis nu jō pirmo Gūlūkio ir Māžumas iškē žū-
nomu, Smertēliems ūždeigtū Pānūt būtu rei-
kēje, tū jis būtu pagāt žmōgīškā Iškēnima Dōnu
Swieto paslōjēs, kad ir kōjkaip jō Prišimintai
gynēš. Prādžia Mēto 1812 mēs apbumōšim

— 2 —

Napōleons rōds Pūse Milšōno Žalnēriū i Spā-
nia bei Portugal buwo išpūntēs, šittas Žēmēs
pērgaltēti, rōds Gywātininkai anti Žēmjū Pūlkais
prieš jī paslōkē; Wellingtons. su 30,000 Eng-
lānderū jiemš prištyjo. Bet be Rūssu Kāro war-
gu jie būtu atšigyne, kadangi Wellingtons pirma
ne galējo daug gēlbeti, kōl Napōleons Māmōn
trauktī liepe, sāvō Kēwiškē nu Sūsiwienijūsu ap-
šausla, gēlbeti. Prādžioje Mēto 1812 Napōleons
dār ant Būrsūaus sāvō Mācies šlowējo. Su Des-
reikēs, Prūsais bei daugiausiemš wōkečū Žēmēs
sūsiwienijēs, su Dānemarkēis, Šwēdais, Lūrkais
Pakājuje, dumōjo jis, ar su Geru ar su Swolltu
Sיעoru Kēksanber priwērtēti, Pakāju su jom dar-
ēiti. Mānding Napōleons dumōjo, iškē Rūssu Žē-
mēs per Persū Žēmē i Kšia bei India traukti,
Ponyšte Englando ēzōn išpūšit ir šitta Žēmē, nu
wišīu kītu nupjāudams, su Wādbu wiewēkti. Rūssi
jis tōm Šikū ir Žēmē Kina wādinama, 250 Mil-
šionu Gywātininkū turinczia, butu pērgaltēš.

Kad apbumōji, kā Napōleons jau ištāiškē bu-
wo; tū lengwei wiewit galim, kad jis ir ta ne-
swietīškā Apšēmima būtu išprōwijēs, nēs kas tai
būtu galējēs pirma mišiti, kad jām tokie Dāktai
i Kēla parēs, kurrie annā jō Apšēmimma supū-
išty. Mēs tūs arcziaus apšiwēšim.

— 3 —

Napōleons Drāng-Kareiwijis, Bernadotte, bu-
wo Šwēdu Kronprinčas ir jō Prietelis. Bet
jis sāvō bisenže Karalyše ūž wišī myštyje ir Pa-
kājuje. je palaiminga padarit norējo. Nu wišīu
Karātu gārbintās, jis tō ir wertas pasloti meišty,
bet ir su Napōleonu susipykti ne norējo. Šjis
su jōm dervējo, nu Englando bei jo Prieteliu at-
šitruakti ir su jōm prieš Rūssus sūsiwieniti, jām
dibbi Štukli Rūssu Žēmēs žabēbanis. „Nš —
tāre jis — eisu ant Moskawos ir sutruškū wišīu
Rūssu Māci; tu su 30,000 Wyrū traukiē tiesōg
ant St. Pētersburg. Tūrkās karāju su Rūssais,
jis māt 100,000 Wyrū žabējo: teip mēs tur-
rime laimēti!“ — Alle Karl Joann, atšiu nog
tōrio Wplaus, gerriaus Žmōni Šziēdiēs su Ma-
lōne, ne kaip Žēmēs su Kšasta apgaltēti norēdams,
su wiesyba Šziēdže Kēksanderū wišlab pranēse
ir su jōm prieš annā wišīu Neprieteli sūsiwieniti.

Tamme Tārpe Napōleons mažni 6 Mēnesius
gerriāso Šjēs prapūde, Šwēdu Pagālbos be-
lauktams. Be tō jis būtu pūse Mēta pirma Šji-
tumoj ir be Klapātos i Moskawa itruakēs, ka-
dangi Rūssu Žalnēri dār sabū atšiu buwo. O
kad ir sīs Miesas sūdēgintās būtu kapes, jis
lengwei būtu ūž Sawōšus rūpinti arba i Pēter-
burg traukti galējēs. Teip Napōleons pirma Mē-

ganda nóg savo Prietelio sulauke, o antra jām Lūrfai pagatāvijo. Eziu Baldons ant Ruffu inirpēs su Prancūfais susivieniti kettino. Bet Ruffu Ciecorus toktāi sugāpšinti ne wenge, anām primindams, kaip Napóleons i Egipto Ģēme iputdams jau ji smatkei iſgāndinēs, o ir dabbar wiſſa Europa apgaſēdams, gallāuſei ir jō Karaloſte iſpāſiſēs. Sultonš Mamud tāi izurēdams, ſu Ruſſaiſ greitai Pakāju padāre, ir teip gallējo dabbar 80,000 Ruſſu Prancūfams priēſaiſ trāukti, ir dār Egeſu paſ Bereſina r. atſiſkāfino, Napóleono Māci, 100,000 Wyru biddele, nu Eģācjo, Sniego ir Bābō ſilpa, i Pēnta futruſkinti. Keip Napóleons, dwēju ſāwo Prieteliu praſlōtas, ganna iſfigāndo, alle jo Snirpims niela ne mācājo, labāngi gerriāuſas Eģēſas, tām Mette karāuti, buwo prābēges. Jō Siltuſko Ģwaigzde buwo ant Ķmjiāus nuſlēdūſi, ir rōds jām būtu veitēje Diewo Rānka iſpaſijuti.

Napóleons nei jōfi, kitta Priejāſi ne turējo, priēſ Ruſſus karāuti, kaip tā, kad pū Ciecorus jām priēſijōs, Engenderams ſāwo Baudeniūs uzdrāuſi ir teip ſāwo pačju Kupegyſte ir Paļāima ſugaipſinti, labāngi Engenderai dāug Lawdru iſ Ruſſiōs Eģēpimis perſigabēn. Wāiſkui Prūſiōs ir Lēntos be rēſant Napóleons Ruffu Ciecoru grau-

ſāwo Wāiſkūs be dirbant ir niela nu Kāro ne jinnant. Ciecorus patſāi ne norējo wieriti, kad Napóleons be jokios Priejāſiēs ſu jōm karāuſes ir teip būug Auſſancziu jām pawieritu Dūſu i Prāpulti iweſēs. Kāip Aleksanderis tai iſtyrē, priſauke jis Sawiemſems: „Ruſſai, jūſū Biera, Teuſke ir Waiuſde yra Pawojume. Tūſū Ciecorus patš, ģimēš wēs ir Pōns Diews tā forawōš, kuru Pakāju ſāuzja. Kōt wiens Neprieteliš miſſu Teuſkei, aſ ſāwo Kārda ne padēſu!

Genbrōlūs Barklai be Tolly potam Ruſſams tā Mōda dāwe: Pabaryſim wiſſa Ģēme nu Nēmuna iſki Dina puſta. Puſcziā te rittas annā Werſniē, kurre inēs dabbar dār ne gālim giuti. Bet jō toliāus ji nu ſāwo Srowēs atſitōlina; jō ſilpneſne ji paſdōja. Mēs bet las Diena dibdin augſime, o kad mēs tabda ſu wiſſa Macē ant nuwārguſo Neprietelaus wirſim, tāi jis kāip Veitāi iſbultēs.“ Tōle Mōdā Ciecorui labāi patikſo ir jis paliepe toktāi iſtāiſiti ir Ģatnerams i Driſſa trāuktis.

Napoleotis rōds numāne, kad Prūſai jām nei jōfi Gēra wēljiā, todēl jis ſius Ģalnērus po Wabzija Genbrōlāus Macdonald ſtāte ir jām pawēljiō. i Ķuilauda nujitrāukt ir Rīgawa apgūlſi. Kōmē Prūſai pagāt Napóleono girtā Ķytrima pō

dēno, jō Mōru paſidōti ir jō Prieteliſſes atſiminti; bet Aleksanderis, ant Diewo ir ſāwo wiernu Pabōnu nuſitkēdams, jām atſakibino: „Tary manēs bei tarwēs ne gāt toliāus Prieteliſte būti, kōtu ſāwo Wāiſka iſ Prūſu bei Lēntu Karalyſtes ne būſi iſwēdēs, ir māno Kubēziūs egiptiēs, kad māno Ģmōnēs ſāwo Ģimēje pakagingai gywentu.“

Ģi mattik! ſāuke Napóleons (22. Juni) Pergaiti kaib kaip Pergaletojei; Ruſſai nōr Kāro, todēl jie ir te prapōla tamme. Tomi jis ſu 420,000 Pēſiminku, 60,000 Rāitelu, 1194 Ķaninēm Ruſſams Ummāru priēſaiſ trāuktēs. Ģiē ne matyſta, wiſſoku Ķemesininku, Dāktaru, Kawōntaſiu, Wējānu ir tulerōpu Kytū paſkui trāuktēs. Ģalnēru Wyrāuſēš Napóleons Karātu Weſpālu Ķrōnīmu, Karātu Neapēl, Tojākim Mūrat, Karātu Ģtālēs, Eugen teipjāu Genbrōlūs Bertier; Dawouſ, Rey, Augereau, Funot, Victor; Weſſiereš, Duhnot, Macdonald, Moncey, St. Cyr, Lepevre ir Mortier — wiſſi Ķunigaipkei — buwo iſtātes. Lēntūs wēdē Poniatowſkys. Wien Gārdu 80,000 W. ir 160 Ķanīnu buwo. Su wiſſaiſ Pagālbintāts buwo 680,500 Dūſiu ir 176,800 Ķekſu. Tōki Wāiſka dār Ewiētē ne buwo reggēſes.

26. Juniu Prancūfai prie Kāuno per Nēmīna perējo, Gywātininkams tō Kāmpō pakagingai

aſtru Ūjweizdējimu bebūdami nepriwāle nei Eģati, Bāda ir kītūs Wargus kentāi, kurre dibdij Wāiſka prāwjo, bet Yorkis gallējo ſāwo 25,000 iſrinktu Wyru ſu Ruſſaiſ ſuwieniti ir tāipo Ģpūwālniſimo Kāra pradēti, kurfai Napóleono Gwābas paſdōjo.

Ruffu Wāiſkās priēſ Napóleona buwo 150,000 W., labāngi 80,000 dār ſu Lēntāis bei Werſaiš kowōjo. Ķūs Wāiſkās, i dwi Dāli idalitās, ſawrinis po Wabzija Barklai, o pietinis po Wabzija Wagnation ſlowējo. Eģis Genbrōlūs 25,000 Wyru po Wabzija Tormāſow, Ertel bei Salken Ģēmej Wolinie palikēs ģemē paliepe Napóleona iſ Ūſepakaliō giinditi. Eģiam rōds Wāimē uzejjo, kāip jis māte ſāwo Wāiſka piſtoje Ģēmej wiſſokā Wēba kenziant ir kāip Sniega ſūtirpſant; kāip Ruſſai, o daugiauſei Wlatowš ſu ſāwo Kaſōkaiš, jām ne rettai kruwina Diena palāiſe, bet nu puſſe Kēlo ſugryſit, jam rōdēs Gēda, gerriāus jis butu i wēna Māſi Ķleksanderi ſuſpāudes ir Pakāju pagat jo Mōra daryti priwertēs. Su Mace ir Gybrumū wiſlab, tā jām i Kēla parējo, vergaitēi paprātes, jis kāip āktas Prāpulezui priēſaiſ bēgo, nei atſiſwiīgēt ne norēdams.

Dabbar Prieteliſtes Wāiſas nu Ūpēs Dina iſk i Kuſš tu iſtāto, kurre kaip Ķwis ant Pa-

pvorvimo vedamės, savo Apšėkimė annā Giraus bei Garbės Sobinga Apmōnita sėkė; jis patė tā Bāisa iſgirdės jōkiesi. Kienu tas Balsas buvo, galite atminti, jis teipo ſtambėjo:

„Dabūsit! Atbaritit Aki! Ne dyvilitės mūsu Aigai-Ŗankimo! — Jūs pažyſtat Ruſſus ir žinoj, kad jie ne bėga. La Abina parėis, kurroj jie Mūſi prėims, o tabda ne Gėſas bus, jums Māmōn bėgti. Gryſkit Māmōn! Ne kowōkit iſ glaus uſ neſſōtinanti. Garbės Gōba tōkio Pōno, kurlai Pakōsaus ne nōr, bet su Gywaſciu wiernu ſmonai jābzga. Gryſkit Māmōn! — Arba jei jis nōrktė Pribegā ir ſplātkima prėimti, tai Ruſſu Karalyſte jums tā prifilō!“ — Bet Dangus patf rōdēs ſpūminti ir Szidvi. Smėtō; Apgalētojo ap-tembines, Māc tō ſutruſtinti; kuri jis per Ap-ſte paſtelduſu ir iſtelėpuſu ſmonai buvo iſtrin- tēs ir dabbar toktai iſtāiſēs. Kad Napōleons su ſavo Smarkumu ir ſėl i Mōdbu Aſos būtu nu- ſtākines, tal ir ezōn jis būtu Rappus rādes. Jis toktai ſpūmanydams nu ſavo būno Apſiemino ne lēdo. Xepfi Ciecorus Akeſanderiſ i Szāruuſ ir Ginklus wābbino su ſekanczēs Jōbzjēs; „Neprie- telus mūsu Rubzjūs pėrzengē, ſpūſtjims mūsu Ėmēs, ſgāiſilims mūsu Karalyſtēs ir Waro iſ Swiēro — tai jō Mōras. Su nereggāta Szia

jis toktai pradėjo; prito jis Prietelyste rōds ant Liejuwo, alle Melabbuma Szirdije neſōja. Kel- kites! māno Wiernēci Europoj ir Aſoje, taiſyk- tes priep ſi Rewidōna! Suſtrinkit, ſwenta Kryſu ſavo Szirdije ir Gēlęzi Rankoj, ir nei jokia Ma- eſ jūmis ne pėrgalēs.“ Potam Ciecorus i Mōs- kawa nuāzēs Wāzmyczjoje ant Kėlu parſklāupes Diewo melbē uſ ſavo ſmōnēs ir Ėmēs; ir ſavo auſſęjauſus Waldonus ſuwābbines; numāne jo Žitkzjima iſſpitiſenti. Pōnyſte Moſkawa wiena 100,000 Wyrū ant ſavo Kaplōs ſtaiti apſieme, o ſitta Paweſſſas wiſſos Pōnyſtēs, Mielai ir Kiemai ſēk. Pōnai ir Wirai, Edelmanai, Wy- reſniejei, Remekininkai ir auſtjai Moſkyi, jauni ir ſenni, Ginklus ſugrēbe. Kiteſſitta kaip Brolei miēdami, nei wiens ne gebe Garbēs, ſbōbzjimo arba Pėno; wiſſi tiktai uſ Mēle bei Wiernybe Diewui, Kunigalkſęzi ir Tawiſſei. Szimtai ir Luſtanczēi, pēſi, ir raiti arba wāzioti kōzmi Kėti i Sāima kākinos, teip linſmi, kaip kad i Gēſui ne i Smėrti eina. Kas drange eiti ne gal- tējo; rlypino uſ Ginklus bei ſplātkima ſtrauktis; ſuju. Kas Ginklu ne ſugrēbe, ėme Szrōkē Bate- diſu, Kirwi, Dāgi t. t. Raſtoſpſin ſmōnēs Moſkowoj tāre: „Nuwertit Szakēs ir padurkit! tus ne kwieſtus Sweczus; kurrie jus ſutrypti

tēta; todel ſtubbinkites pitm jū. Diews bei Ake- ſanderis teſt juſu Wurnoj ir Mlije!“

Tamie Tārpe Wagation ir Bartai arti Mielto Smolensk ſuſwienije, 130,000 ſalnėru turrejo. Napōleons ſavo Wāſkui pas Witepſk per nieſ- kākamūs Wargus Puſczjoje ir kaſbieniſklus Mu- ſklus nuwargintam 10 Dienu ſſęjūnui dāwe, jeib naujōs Sylos gāutu, Smolensk atimti ir tieſog i Moſkawa trāuktis. Ake Kornasſow bei Ka- menſky i kėnkus ſpuldami pas Kordyn Salfams dibbēi kākta Diena padāre. Kas ne per kārda pōle, su Genbrōtu Klengel Ruſſu ſugauti tāpe. Per wēlai Meynier i Pagālba atſlākino, ir jis su Ruſſais ſmarkei beſigrumbams daug Sawāju pa- liſo. Bet dār dibbēnis Mūſis Napōleono Uz- pakali pas Polock rādoſi. Ezōn norējo Dubnot per Ruſſu Gile perſibrauti ir tieſog i Peterſburg rāuktis; alle Wittgenſtein su Umārū Dēſine jō Szāti iſſklāide ir jis patė ſurōnitas Genbrōlui St. Cyr Wābzja padot turrejo. Szis kōwa iſ naujo pradējēs, ne galējo Ruſſu Mūrus pajub- dinti ir ne ſēkē jos, jiems ant Peterſburg-ſtukai trāuktantis.

Dabbar Napōleons su ſavo Wāſka ant Smo- lensk ſinkai kākinos, ſitta Mielta i ſavo Rankas gāuti; alle ir ezōn dāug ſtrāju tekkējo, ir ſru-

wōms Kawōnai Prancūju bei su jeis Suſwieni- juſu pas Mūrus gullējo, per kuruſ Mūrat ir Mey ſaw Kėli i Mielta tāſe, Napōleoni wiſſus 3 Kiltus per Uppe Dnepr Gwoltu atėmus ir ſu- arbzjus. Waiſus Rappōjims Mielte rōboſi. Kul- ſtas kōras ir Mūras, nu kurtin Kulōs ant Ne- prieteliu lte ſjo, dāwe Napōleons su Kamūnēs i Grunta ſuſāubiti ir wiſſa Mielta iſpūſtiti. War- klay su Sawāſjēs i Moſkawa trānkēs ir Korp- jo Uppakali dengē. Ny Smolensk tiktai Mēnis bei Akmeni ſruwa te liko. Napōleons toktai pamātes, iſtāre: „Kl kad jis Mielas ne būtu ſubėgintas ir jō Lōbis iſpūſſitas, māno Wāſſkas būtu pilna ſplātkima turrejēs. Mieladōs kōras teip neſwietſklai wōſtas. Szittie Ruſſai ſavo Ėmē kaip Rewidōna iſpūſſija!“ — Napōleons yrie Smo- lensk wien 10 Genbrōtu pamette; miſſik pagal ta wiſſa jo ſſklāda.

Kėlas i Moſkawa buvo gātaws, bet Perga- lectojei ſlowējo iſalke Puſczjoje, o trys Wāſſkai Ruſſu grūmde jiems iſ Pribakē, du iſ Uſpa- kato. Szlaures ėiema arlinos. Uggōnis bei Sz- rōniti ne turrejo Wāſalpos, Swētkiejei Drabuju bei Pāpenu, Arkei buvo be Szlōs. Tēip ſtub- binōs ans Padukelēs wiſſi toktaus. Jis nuwābe ſavo nuſtūduſus ſalnėklus, kurriems gēſtas Pte-

šimš Smolenskoje prapūle, su naujais Pajadėjimais: „Jš Kreml jūs Rūsians ir wissam Swietui Prifāsimus dėst. Ne reggetas Gerybes jus czōn rāstīt ir geras Dienas už ši menka Wārgā turredami, raslkaznei ir linksmāi gywēst!“ — Lami jš Keifencjus wēl pasipyrinno, kad wēl katy Awis ji sike. Prje Walentino bet turrejo wēl su Rūsiais imtisi. Czōn Key, Sumor, Darwouf, Mātat, Eugen rado Rūsūs po Walbzja Korp Princō nu Wārtemberg bei Zutškow ir Kurpow; 90,000 Prancūsū kowōjo prieš 40,000 Rūsū ir ne galėjo šius pergaleti. Wišfi Kellei buvo su Kawōnais bei Kēleis Prancūsū apbengti. Wišfi Eigonis bei Euronit, Kurie atgal pasiliko, pōle Kasōkams i Raggus, Kurie jiems Mielafirdingyste išpōbdami jōs Smerczjo bemelbziant, nužubde.

Wakijūs su Kūrtais, nu kurio Napōleons ne buvo sapnawēs, 80,000 Rūsū po Walbzja Kutusow nu Donau Nammon trāukti lēdo. Jie išspūete 1. Septbr. ant Kutštimo pas Kiema Wōrobino, ant Wišfeto per Mosaisk i Moskawa wēdanczjo. Prifakij buvo Eygumas su Dabōms ir Giratims; Wišburū bei Dēpine Pusse bēuge Kaluga Uppelis, o kaire Kiems Semenowka. Ant Kairės buvo didbi Szancai sumēsti ir su Kaimems apdeigti; Eygumas Prifakio buvo i Pus-

Wāšfui. — Šauke 7. Septbr. tary tamfū Wygliu jōs kruwinos Jėmes juwelge. „Zai Šauke nu Kusferik!“ — tārē Napōleons — dabbar, Balmēri, Mušis, kurio jūs teip geldēt, prifārtino. Jis pasibāigē, pagal jūšū Mōra. Jis mums geras Dienas ir weik i Xewšfke sugryyti dōs. Waiškū-Wāšfai jus pagius ir tarē: D ir tās buvo didbij' Mušije prie Moskawas!“

Nešwietiškas Mūšis dabbar prasidėjo, nu kurio Napōleons patē sākē: tofia Rāzbajyste dar ne mātēs. — Kutusowēs išpōjinnēs, Moskawa gēlbet bitinai ne galima ēsant, trāuktēs i Kaluga, pitta perjegnota Jėmes Kāmpa Wišfikkams ušginti ir i Pagāiba Attraufenczjōs Sawōfus pabrūtinti.

Napōleons ir jō Wāšfkas tikfjos dabbar jau Gāla wišfi Nepagādu pribēge. Alle kōs Špāgāstis i Wišfi Kiemai ir Miesai ant ju Kēlu jerpjėjo; pas degancze Willsi Kōšoppin rādo Kōta su tom Urašū: „Sjittas Butts, Kurreme ikkispōt wicni Jmōnēs gywēno, ne tur Rāzbaininkū Gywenima dōti!“ — Wišfi Gywatinkai Girwōf su Ginklais, wišfi Turtai šallin gabenti arba sugāpinti.

Kutusowēs dar žygi šawo Wāšfa pakēle: „Gywatinkai Moskawas su šawo Lōbjēis ir Jopōskais išstraukē: Miesas czōn yra; Kur Gywatinkai vāndāfi. Moskawa dabbar Pusšyne ir weikei tik Kaimenu Krwa būs. Neprietelēi mišija, Mos-

czja pawirtēs, Zawai nupjauti, Girwēs nukirkos, Kiemai subėginti, jēb Neprietelis tožy Bāda ir Rūsū Kulkas pajūsi galētū. Penktā Septbr. Napōleons Petumis czōn atfākino ir stāgei ant Rūsū mušti paliepe. Bet šie i šawo Szancus išlindē, wōs galėjo atšgiuti. Dabbar ir Poniatowōskūi su Kēnkais pertrauliant, Prancūsai iš naujo Rūsūs twēre ir su jēb teip arti susijėjo, kad šauti ne galēdami, kūtōkitta nudurti turrejo. Wišfi šwiejūs Pulkai abbeju ta kruwina Dārba atnaujino. Keturis kartus Wagratiō ta Szanca pamētēs, ji wišfi wēl atgawo. Galāusei wābbino Kutusowēs ji šallin, nēs Prancūsai ji wrangel, ganna buvo ušmōkēje. „Kas iš šawo Bataleono pasloje?“ kāufe Napōleons wiēna šawo Wyrefnuju. „Wišpātie jie wišfi gul Szance!“ atšliepe jis. — Zai buvo tik Prābzja Kowōs.

Polō Napōleons rōdēs būtu kaire Pusse apšautēs, kad Zutškow bei Marlow ir Kulkos jam tai ne būtu ušgine, jš ikki tamfios Maktis šawo Puskus artyn wārē ir Liepšios iš dēgencziū Kiemu bei ugningu Rasūi Lamshbe apšwiete, ir Kausims Euronitu bei Dejāwims Mirštancziū tarp Wicjo, bei diddyjo Lytaus baišēi škambėjo. Zai tjo per Rūsū Eilēs prāžilēs Kutusowēs su šawo Gendrolēis bei Kunigāis ir kalbėjo smārkei šawo

kawoj Rūsūa pergaleti, alle jiems Kāpines paslōs. Wišfi Aleksandero Pabōnai pasfēle Neprietelus išgāpinti; su Diewo Padėjimu nei wiens jū per Rubėju ne sugryš.“

Krubnai Napōleons i Moskawa itrāukē. Szis didis Miesas lyg išmirēs rōdēt. Nei wiens ne atėjo, jš šweikinti, ir teip jš turrejo, kaip Wāggis itrāukti. Bet Kōšoppin wišfens Gywatinkams buvo isākēs: „Inkit Ginklus' prieš Neprietelēi, kurfai Karatyste išpušiti, Utorus pargrāuti tytoja. Wišfka apierawofit, Turtas ir Garbē, Valāima ir Walmshbe yra ant Prapolima. Darykit kaip Gywatinkai Saragosas. Jie gerriaus sawe ir Turta patēs subegino, užōt Werginei šwētiniū Pōnu buwē.“

Penktōkita Septbr. 1812 itrāukē itāšfki Jānērēi i Miesā, kaip tā pācze Wdyna tamfūs Duimai widbūje Mieso pakilo. Wišfokē Kawōrai Europōs bei Afios pēšfējo, nēs Kupczysēs Buttas buvo ušfēdeges, ir nog Pajioro tōs Liepšios Dāngus parāduōjāwō. Nytui išaukštant, dēge jau wišfōs Kāmpōs. Dibžiam Wējui bepucjant Liepšina per wišfūs Kāmpus laikydami, Wills ir Wāžnyczias prāfjo. Szurpulei per Kūna tjo dēgirdint Wrašfėjima Dre ir Jėmes Padrebējima Mirams bei Wārpnicjōis de grūwānt. Al kōs

Išgastis, koks Baismus! Čion kankins Šip-
nisiu bėgančios Butose, tén Šaukims Bedniju,
kurie nu Kiepsnės bėgdami Neprietelams i Kan-
tas' pėla; Dusaujims Mirštanciu, Szukawims
Girtu, Iwengejims Krltu ir Kėšmas wissokiu
Sawiju aplink bėgančiu ir Czerškims Lawonu
bėgančiu, — Māršas, Išgastis, Ražbajyste, Iš-
pūšijimas ir Prapolimas wissos Wietose: 'tai bu-
wo Moskawa, kaip Napóleons itrankė. Kštėnės
Dienas bėge ji ir bewini Desimtdātei Wiestu nu
Lėmes' prapėle.

Swieto Pergaletojai bžaugesi, kad jie kūr ne
kur i bėgančios Kelnores istlauždami Māzuma
Mėšimmo rādo; bet kā tai gėlėjo tiems, kurie
atgāl traukdamies sāwo Kāutus panešt ne galėjo?
Mātem jės wissokiomis Grozydems apskabbinus,
kaip Katarai, Kāimukai, Persai, Wostirai apsi-
dėngė, peralkė ir smytū tarp Dalkiu ir Wietū
beginėjant ir Dėnos jėskant.

Napóleons rāše Kutufowui ir jam su melin-
gais Bėdžeis Pakaju sūtė. 'Kū jės jām atsaky-
binė: „Nu Pakajans jót ne gāl kalbėta būti, koi
wienš Prancūšas ant Rusiu Kėmes šlow. Karas
Rusiams dar tikl' dabbar prafėdėjo.“

Per wėlai Napóleons Kutufowō subrėditas nu:
Kamāne. Eziaurei Wincingerode; prie Zwet ir
Klin

Ballin mēte ir Kāulus tukšanczės nugāpūsu Kr-
ktiu apgrāuze. Kankines ir Wejimai ant Kėlo pa-
fistiko, ir Tukšanczius Szaltis bei diddis Sniegš
ant Kėlo pākāstė. Nu tō Gėšo didžiauša Dalls
Wāško be Walbzios ir Dawādo Kāšoku šėn ir
tėn kaip Iweris warinėjami Szaltije atliko.

Prie Wiašma Rusiai Pulka Prancūsu rāde
jės išplābe. Eugen bėgo su sāwo Italieneris
per Dusowczina i Witepsk, Dawoušt bei Mey su
Prancūšais, Badenercis, Württembergercis per Do-
rogobuš ir Dnepr; alle Platowš ju Tukšanczius
padāres, bāng Kamunu atėme ir kitta Dāst Bėgan-
czu prie Jarowu pawjės, i wōs užpātūsi Uppelė
Wōks nuskambino. Szaukims tū, kurie per Lėda
bėgdami ilūjo, Wildejims Wejimi ir Kankūn, kurie
su Žmonėms ir Krtėis nog šlėdāus Kranto i Uppė
nusiřitko, Kankims Moteru ir Waiktū, kurie Pur-
wose i tarp Lėddū nuskimpo; Szukaujims Kāšoku
ir Traikšmas Kamūnu — Szirbis kratos tō nu-
šlėdāwimo, kašgat ji išpāsašoti! — Szimts Kamūnu
Wōšai Pimūngu, Sidābro ir Rusio Mykai, Mol-
lawōnės, biāngus Drabužet ir wissokias Gerybės
gulsėjo ant Sniego. Kai buvo Gālas Eugen bei
jo Italieneru.

Dawoušt jau buvo Dalyka Sawūsu per Dnepr
perfelbines, kaip Wlorabewicz ji užpėle ir su Drlow

Klin, šlowėjo ir Kėla i Petersburg uigyne, Pietų
Pussej Kutufowš patš Waktā lāle ir Prancūšams
ant Sprando galėjo. Wbūdu lekenzius Pulkus
išsušdami, wissus ant Moskawas Wietos bādō-
jantlems Neprietelams gabėnanczius Wejimus,
dāwe atimti. Wōs Pulktėis Iškalktu Māško
lėštōti išėjo, tojau Rusiu sugauti tāpe. Teip Wėda
Moskawoj kas Diena didžiū tjo. Wėša siypūstu
Krtiu skantāsu Kāšinu pastėjo.

Wōs nedėliu sklāubūs Szaltis Prancūšus pri-
werte, šiltėšne Wietā pas Dūna bei Dneper jėškōti:
alle Kutufowš jiemš 50,000 išrėktū Balmėru po
Benningšen ir 10 Regimentu Kāšoku priešais at-
santes, prwerte jės i Medynst begi ir dāng Ka-
nūnu ir wissokiu Dalkiu palkti. Napóleons patš
18. Oktoberi Kalty iš Moskawas' bėbėdāmsiu
wissais Wejimais, Moterams ir Wāktais, sāwo-
Balmėrams prišauktė: „Dabbar aš jus Žiemawot
webdu. Jei Rusius rāšim, musim jės; o jei ne,
tai dar gerriaus jėms.“ — Bet jis ne tiklā Ku-
tufowa, jės ir Platowa su 20 Regimentais Kāšoku
rādo, ir teip jam ne Miera buwo, bėngtus Stā-
lus jėškoti, jis trrejšo ne nuwėdāms išpūstū Kē-
lu per Smolensk šintki ir dar kas Wdžna su Ka-
šokais, Wostirais ir Katarais grūntis. Wubādėje
Prancūšai sāwo Wėšimš panešt ne wāšobami,

bei Dawybow 400 Wejimu su Iškākimu, 200
Sawiju ir 1000 Krtiu jam ateme.

Napóleons Smolenskoj laukė Dubinot bei Wē-
tor, kurie Wagālbos iš Lėnkū pargabenti turėjo;
alle jie buwo nu Krtišpagow, Wornassow bei Witt-
genstein su didže Iškāda atgāl nuwariti, ir anšai
Swieto Pergaletojis per wėlai peršlėdži, Rusiu
i Gabangus i wēstas, nēs šite norėjo jām Wėrešimā
per Dūna užginti ir ji su jō likušeis Balmėrcis
sugauti. Šis tobėl skūbbinūs, pirma per Weresina
perėiti; alle kaip jām czōn nuslėdāwe, tai išpāsašot,
wissai ne galima, nēša Szirbis plyštā, kad to at-
simenu. Šis sāwo daugiausūs Wejimus ir Dalktus
patš subėginti dāwe, ir Wiestā Smolensk su Warāku
i Dra patėkbint norėjo, kōktai betjām Platowš u-
gyne. Prie Weresinas Rusiai šlowėdami bėgan-
czius Prancūšus ne prieteliškai pašwėikant. Daug
Tukšanczu nusfendo, Kiltams sulūstjant, Uppėje
kitti Wālose nuskimpe sušāto. Per 100,000 Pran-
cūsu czōn sāwo Wrāba rādo arba sugauti tāpe.
Napóleons subwienijo wissus likusūs Wyrclawosus,
nog jāwo 60,000 Kaitėliu wōs 600 Wyrū, dāwe
jėms Wārba „šwentas Pulkas“ ir ju Wbidūrije
jis i Wuju Kāltimūs išlindēs ju feis wōs ne wōs
pabėgo. Bet Wėšimūkai, wōs pašwėikl' begalėdami,
wš Pulktais Rusiu judditi arba sutrypti tāpe ir

ju Karvėnai Krėmėms gūlėjo, tēp, kad tòm Kelu ne galima buvo kėlkauti.

Napóleonė su kėleis sávo Prieteliu i Szlajes iřpėde lėte tēte per Wilna i Baršawa, per Szesfinge i Salsus, kur Prietėlis August Begunus prieme ir jiems gillufinga Kelone i Parija wėlėjo. Napóleonui pabėgus, wiři Gendrólei ir Wyresnejei jė Paweikša seldami, Sawófus paliko ir iřtrėko, kurie dabbar brjokios Walbzjos Gintus nog sawės mebdami ųubbinos, Ruffu Kubėjus pribėgti, ir ģie jėd kaip Awis pirm sawės wáre. Daug jė uėmigo Sniege ir nielad ne pabudbo, kiti iř Wádo pabúte ebe sávo numirusus Brókus, arba parwerto kaip Muffekes iř Pawargimo ir atkėko, kiti plesies kitiřkittam Drabužus nu Kaino, sawoji pries Szalti apšidengti norėdami.

Pařkuije gallaus 9. Decbr. i Wilna itraukė, geibe ejon atřgawinti. Krėwėms brówesti ģie i Mieska; wiens kitta numuždamė ar sutrypdams, kojnas norėjo pirma iřweręti ir sávo Wáda wámbiti. *Me! ųtai!* Ruffu Kaitėlei po *Asaplic*, *Seřlawin* ir *Kanfoi* jėd pawije; daug jė sutripe, nužudbe ar fugáwo. Kurie jė iřtrukt gallėjo, tie per Rowna ir Mėmuna ųubbinos, bet ir ejon pašlėst ne galėjo, nės Ruffai pė Erloiw bei Kubasew jėd wbdami, 7 Gendrólus, Szimtus Wyresnuju,

Dabbar Kowa Susidraugawojusu Mete 1813 prařdėjo. Szittie buvo Prifai, Ruffai, Englesderei bei Szwėdai; kiti Wókejei dár ne galėjo Galwa pakelti, kadanjė jė Spaudejas jiems per arti buvo. Tiktai Kanigalęstis Karl nu Welfenburg — *Strelc* — Žeidas miřu minnėtinos Karalienės Louise — Křisa Neprieteliu pirmjauė nog jė atřiřake ir Susiwienėjusiemė priřdraugawójo.

Ruffai jau pas Dber bei Eibe smaręei su Prancisais muřęei, kurie šaigei susirinkė buvo, kaip Prietėlis Wilius III. wiřtus sávo Wadonus i Kowa waddnio: 100,000 Žaunuju jau buvo iřmokyti ir iř wiři Kampu ir wiřokiu ģmónu, tēp seni kaip Jaunú — ne rettai ir Motėu bei Mergu — Pulkai su gerra Wale susirinko, swėtina Junga nukratiti. Wiři Wytal nu 17 iki 35 Mėta Gintus neęti mořinnos — sennėjei prie Landweru primuřti, kitiokiu Gintu ne tuvedami, Dyklus gáwo, tr tie, kurie per 35 Mettus řkate ir Nammej pašlėko, prie Landfurmo priřlaufe.

Szwėdu Kronprinčas su 25,000 attraukes, su Prifais susiwienijo ir ģie tiktai Prancisus nu Berliu atkėke, bet ir su sávo Ĵimincje Susidraugawojusiemė dág Gėro iřtėise ir dėtė ne tiktai sávo Szėjo, bet ir Waiři Waiři wėrtai gárbėnamas.

20,000 Žalnėru ir dibbi Eytweka wiřokio Kurto uępłeše. Napóleonė ejon sáwo tikuse Káuda, wiřtas iř dėgancjos Moskawos ir kittur iřpłeřtas Szerybes ir 5 Milijonus Pranku gatawú Pimingú buvo Sniege pašlėti turrejes.

Pasřkiaus, 13. Decbr. sugryjo nu 600,000 i Žuniu per Mėmuna Ĵřrántufuju ir nu 100,000 pašlui parejusu Žalnėru wós 20,000 Bedni tom paczu Kėlu. Daugiausei ejęditi Garbu Regimentai tiktai 20 Wyru turrejo. Krys Regimentai ant wienu Szlaju Ruimpo turrejo.

Markonats bet su sávo 7000 Prancisų ir jám padotais Prifais dabbar nóg Wittgensteino bei Pawucci spáustas, ųubbinos i Karalducu nukakti ir Yorkui palėpe, jo Uřpakali bengti. Bet ģis sávo Wiernosus iřkalkyti norėdamė ir jám dėta Spásta iřmanydamė, 30. Decbr. wienam Malune prie Lauraggės su Diebitę susikabėjo ir Ruffu Swetilibęsei pašidare su wiřiais Sawóseis: Per tđ wiři Wókejei dęaugei; ģie numáne, Ĵřwalinjima iř Prancisų Pancų priřartinant. Ruffai ir Prifai, kurus Napóleon Wylus peršėres buvo, wėl brořiřkai susiwienijo.

Žeipo pašibalge Napóleono Káras Ruffoj, ne dág iřglaus, kaip puře Mėro trukkės.

Žeipo stowėjo Prifų Žėmeje per 300,000 Karęigiu, gatawi, Prancisus iř Wókeju Žėmes iř warriti. Bet Napóleonė annápus Kėino bewel náuja Máci nu 350,000 Galwu ir dar puře tieř Pagalbininku suwáre, ir iř Spánies 60,000 bei iř Šalies 45,000 sutáuke.

Prifų Karálus Sawófus i 3 Dalis idalijo ir Břikerini, Yorkini ir Wátonui Wabdzia padare.

7000 po Lettenborn, Szernitřew ir Dornberg 2. April Lėneburgęje Gendrólu Morand apgallėjo.

Antras Miřis buvo prie Mótėen pries Ĵtatenierius. Gendrólei Worsell, Wittgenstein, Wálow, York bei Dppen jėd řaubęei suplake ir 1000 fugáwe, kittus iř i Magdeburg nugujo.

Spandawa Leřocq bei Lamen 26. April iřwalnijo. Antra Ray Miřije prie Groř-Góřfen Prifát, Ruffai ir Englesderei Neprieteliamė daug Miřos padare.

Kad Napóleonė ir antra tieř Žalnėriu turrejo, tai tik Wittgensteinė ģi twerti liepe, ir iř Kiemu Starsiedel, Groř-Góřfen; Kana bei Raja iřwarriti kettino. Břikeris ģi pirma Linie Prancisų Karres sukirto ir i Groř-Góřfen atgal wáre. Prinčas Leopolds nu Eřsu Žėmes pirma kowódamė, ne norėjo trauktis, pakól tas Kėms iřwalnitas, bet Kulkos tropitas sávo Kęjie pabaige. Ir York

Es antra linie i Ugni wofdamš, po ketturiu Abinu Neprietefus iš annu Kiemu pravare. Ušė Na-
póleons toktai mattibams, šalgei i Pagalba at-
jes Woganzjus nu sáwo Gárdu su Kanúnems
atgal warribams ir Kaja wél atgáves nu Prástu
Gárdu bei Ruffu wél tápe išwarritas. Dabbar
ródoši bibdis Kraujo Prasiejims. Nu 1000 Gárdu-
Segeru 800 pastátko. Tótkaus! totkaus! šauk
Cieten, tas Kiemš tur mūsu bití, kól wicad
Wyrš yra. Drens su sáwo Orienabierais wistab
sumina. Šau Wákars rándasi, o Napóleons dár
wiff šwlejus Pulkus atwáro. Ekkusseji nu dau-
geropu. Batalionu susiwienija, ruffiški, pruffiški
ir englenberiški Wyresniejei su Kárdu Rankoje
brošiški wiff lengtin kowója ir wiffus Kiemuš
wél atgáina. Wittgensteins, Princ Wártemberg
ir Wlengingerobe i Prancisū kátre Száti, tá su-
jubbtina. Kal asiškubina Eugen su 30,000 Sta-
keneru iš Werseburg ir nauja Kówa prasidėjus,
tiktai tamst Raktis šę gát pabáigti.

Kadangi woflegu Kunigaikšcei dár wiff
bijóšs, Susiwienijusems prisidraugawóti, šie tur-
rejo uš Gibes trauktis, pasidrusint norėdami ir
prie Baicen apšioje; daug Pagálbininku gáwo.
Šeipjau ir Šakšu Genbrókus Elemanu su jeis
susiwientija. Šie Napóleons šieis priesais šjo,

Jainėru panegė. Nu tó Szėjo Prancisai róds bi-
jóšs, Susiwienijusems artintis; tikt Maisons prie
Kinau jós užlabbtino, bet i šakies Miksi Maluns
prie Wandmannsdörp uššodeg; senasis Wlakeris
czón buvo Cieten su 3000 Kaitelu paslėpės Gir-
roje, kurie su Urtaa! i Prancisū Karrees škirto,
300 ir 11 Kanūnu sugáwo ir 3000 i Smerti
junte. Karjigis Prisu — Dolps — czón pas-
tikto. Wiens pruffišku Krawieru Leitmonas sáwo
Arkli negaledams pravarriti su astriu Karre kinto,
kuršai dabbar iš Škaubeljno su Syktu i Prancisū
Karree išpoko. Bet šis Karjigis be jokiš Šgafezio
Wyrusi papjowes, tól aplink šawe kinto, kól titti jam
pastui antšikubindami, wiffus Prancisus šitrype.

Wiffi lengwas Kattelėi Lútcaw, Kolomb, Waifo-
row, Princ Wiron ir Czernitšew Napóleono Wpapakalije
lakšioje ir Grómatas, užpłėstas Kanúnes ir Napó-
leono Wáiskui gabėnama Waista pagáwo ir ne rektai
Neprietelus balsei išgáwindo, ir dáug ju sugáwo.

Tam Szėje Dubinot su 30,000 i Lukka par-
traukdamš, norėjo i Berlina iššwveršti. Ušė Wl-
torus su 10,000 Landweru jam priesais trauke ir
ji smarči suplėdes, priwerte i Lorgaiva trauktis.

Nu 4. Juni tápe Káras apšlabbtas ir ikki
17 August Wáiskas išetis gáwo. Destreiku Cie-
corus tai buvo istáišes, Pakájaus gešdamš. Bet

ir 20. Mai Wáiskis prasidėjo. Anta Diena Du-
binot ir Makdonald Princ Wártemberg bei Mito-
radewitš Szancose twėre, bet kruwinoms Gatwoms
atšitráukt turrejo. Potam Kriwos Prancisū nog
Ney ir Laurisson padrutintos su nepaškaitomoms
Kanúnems i bešina Pusse pota ir Barclay bei Káiks
prawatidami Glemer-Malunfalnei bei Kiema Prei-
tic igáuna Dabbar Widduris Susiwientijusu bib-
dzioj Bedoj, nės Neprietelis jam ant Szrándo
gul; alle Róder bei Kiešš su Gártais jam su
Sturnu wél Preitic atimma. Napóleons tojau
Soult ant Wlákere sunčija ir Puški rittasi Kal-
nais ant Kreckwic, kab ir Uos Szprees paškam-
bėjo, wiffi Kiemai aplinkui bėge. Nemacšja, kab
Ruffu Kanúnes Smerti sunčija, Wáraso ir Kulku
ne tebdami, tur wiffi atgalón trauktis. Napó-
leons beš sáwo Kanúnes prie Malšwic bei Wofan-
wic sukátes, ant Widdurio gránja, ir Wlakeri
nu Kreckwic ikk i Wurfen nuwáro. Dabbar Na-
póleons dzaguesti mistibams Susiwientijusus nu Des-
treiku Rubėžu nupjáuses ir potám lengwei prary-
šes; alle šie jó Klata išmanjowami, ikk i Szweida-
nie i Szlesinge patagingai atgal trauktes. Dži-
rocs, Napoleono bibdžiaufas Prietelus róds bände,
su sáwo raudonais Wfais prie Keifenbaf jós
twerti, alle Smerti ir Špáštijina sáwo graju

tamme Lárpe kójnas Walbóns su wiffa Šyla ant
dár hibdesulos Kowós pristáise. Dabbar Ciecorus
Prane werte sáwo šenta sukabėta Pakáju užšitapiti
ir grunzbe Susiwienijusems prisidraugawotis, jei
jis toktai ne baryšes. Bet su tóm jis Napóleona tik
pyškino, kurs mistijo, 150,000 Neprietelu dauglaus
ji ne šwagysė. D tam jó Priekšijimui mės ir uže-
kawóti gálim ššwainijima iš Pánežu tó Newidono.

Šeip Šfesimo Szėšas Wáiskui pasšberge ir Kó-
wa atnaujinta tápe. Nut 150 Myšiu nu Szau-
res bei Ryt:Jurui ikk abriatšiktuju stowėjo Milt-
onas Karjigiu Mušliui gatawi priesš kitekitta.
Susidraugawosustu buvo 500,000 ir 430,000 Fran-
cisū bei jil Pagálbininku. Mūsu Wáisko buvo
3 Dáišs: prie Berlino pó Wabdzja Karl Joann,
Szlesinge prie Kacbal pó Wlakeru ir prie Prág
pó Wabdzja Szarenberg. Šeip Napóleons apšau-
stas kaip Wradinij gullejo; bet jis procawójos, su
wienu Karta Wlakeri ir Karl Joann suplakams,
Beršina atimti ir Kėš i Lenkus átbara pabaryti,
o priegtam ir Destreikus išgánditi. Toktai išpódit
weržesi Dubinot su 90,000 ant Karl Joann, sá-
wo buwusi Prieteli Bernadotti Dawoušt artinos
tom Syktu su 30,000. Kitti 140,000 pó Wlrat,
Latour, Metier, Marmont, Makdonald, Laurisson
Ney, Bahndamme, Sebastiani ir Pontakowosų pó

Napoleono Batdzia turrejo Būkeri išgaipinti; bet šis toktai numanydams su Snelſenau atſitraukęs uę Upru ir Peſtungu Eſleſingės.

Ie ſiaures Baiflas prie Berlino priſidaboję. Apſiņ Potsdam wiſſas Lauks aptvines ir tiktai wiens Kėlas nu Trebbin buvo kėlauti galimas, ant kurio Dubinot partraukė, miſliams, eęon Bėiſta raſſis, jis ant padėritu Szancu ſauti pagėwo, alle tōmi priſigėubines, jis i 2 Myles attolinta Berlina 23. Auguſt kėkinos ir antra Dyta jau eęonai itraukti meifſio ir igus Eſes Bejimu jau Pleſima uękėuti tykojo. Bertraud prie Blantepel ant kaives, Dubinot prie Landsbop ant beſines Prėſu Puſes, o Meynier Umaru ant jū Widdurio hėowės ir tōmi Lauencien nu kėtu nu pjoive, ir Baſarui priſtartinant ir Eytui Crowems begant, Mleſtas Berlins iſi Tiesos didęioj Beboje buvo. Alle Bėlowės toktai matydamas, ſaigei apſimma, Kiema Groſ-Beeren ſu Gwoltu atinti ir tomė Kėla i Berliną Neprietekams uę bėauſti. Karl Joann toktai weliſdams Maluna prie Kulsbop Jentui bōda uędegti, ir Dcendop, Dietriks, Bėlow, Princ Dmburg, Kėmen bei Krap Umaru ant Neprieteku gult eiti norineęu uępōla, ir kabangi deſ didęio Eytas Pėrakas ne nor degti, ſu Wagnitė jos nuduria arba ſu Pėicj

rin iſſindes, gerriaus ponawōti noręjo, alle ir eęon Pakėjais ne gėwo. Eęon paſtikko du wieęilbu Jaunilakęu — Theodor Kōrner bei Udenberg — 26. Auguſt. Teip Eęiaures Bėiſtas Napoleona Apſemima ſudėrke.

Būkeris Kėru atſinaujinus Mey, Makdonald, Marriņt, Lauriſon bei Sebaſiani priſpėudes iſt annapūs Wōber nuwėre. Bet Napoleons ſu 140,000 pas Ewenberg paręęes, jė ſumęſti ir potam i Deſtreitėi trauktėi kėtino; alle kaip jis iſityre, Suſwienijęsu iſi Bōnu ant Dresden traukiantė, jis Mey, Marriņt, Mortler, Mėrat bei Latour Būkeri iſgaipint palepdamas, ſu ſėwo Gėrdais pas Elbe ſtroſijōs.

Nu 24. iſki 28. iſwieno ſkėudęi tyjo ir daugiaulėi Laukai aptvines buvo. Pranciſai tō ne atbōdami, pagal ſėwo Pōne Palievima, ant Bėiſkerio werſtėis pagėwana, kėrs Sawiemſiems priſėaut: „Bėiſkai, ſendien bus karęta; bėiſit wertėi Prėiſai!“ 26. Auguſt po Vietu ant 3 Ziegoraus Męſis praſėbėda pas Katba. Neprietekėi Widduri — York bei Langeron — priſpaudęia, bet ſie atſitraukdami, jos artyn willoja. Toktai partito ſenam Būkeriui, Salken pol i Pranciſu kėire Puſe, Kamines nog Kuſſtomo pas Tribewic ſpėauęe Ugnė ir wereęia jōs i Reifſe bei i Katba.

foms uęmuſa. Krapto Pallas Kiema ateme Dėrėkte ſu Peſtininkais bei Krėgi ſu Kėiteleis jos rods wėl atgal wartyti noręjo, bet Worſtel bei Dypen jiems tai uęgynė ir wiſſus iſſkėide. Dar Saſai Pranciſams i Pagėlba paręęo, alle ir jiems tas paſ Paſweikiminas teko. Dubinot tai iſtyres, i Korgau bei Wittenberg kėkinos, ir nu Ezer-niſew, Krosowſky, Ewenſtern, Drurk bei Elwig palębetas, dang Dyku, Kaninu, Piningu ir Bėlnėru paikėti turrejo, Kėtra Diena 8000 ſugautu Pranciſu ir 60 Kamines i Berlina itraukiant, Gwatininkai ſu wiſiokeis Atgawinimais Iſgelbetojems prieſais atęęo. Tai wiens per kėta wėrejeſi, Suronitus ſelpėti. Kōjnas noręjo jōs i ſėwo Ramus priinti. Biſſiems bet Karėiſkos Princėſes ſu gerru Paweikſa, pirma eęo.

Gerard tō Eęėu ſu ſėwo Pėlku Dubinot priſtot norėdams iſki Eubnic atſipainojo, alle jō Bėda iſtyres, Galwatrėkęei atgalōn bėgo; bet Ezer-niſew ſu ſėwo Kaſėkais ir Trępelb ſu Landwerais jām kėli uękōje, nu Marwic, Kiekebuſ, Grollmann, Lawiere bei Eęiſpėn padėrutinti jōs ſmarkei ſuplake ir 3500 ſu daug Kamines ſugėwo.

Davouſt, kurſai ir i Berlina ſintėi kėtino, ſutiko palekei Lūtow, Wegeſal nu Eęille Uſarais, kurrie jam tiek Apmaudo padėre, kab jis i Mleſta Eęwe-

Makdonald bei Lauriſon babbar jō daugiaus ant Widdurio weręias; bet Druſ, Karl nu Meklenburg, Uenerdein ſu Kolbems jos uęmuſa. Trys Eęwadronos Kietuōs Dragėnu pō Batdzia Bėlow Męgtoj i Pranciſu Uępakali traukėas ir Snelſenau tojau wiſſus Ruſſus bei Prėſu Kėitelus ſuwabbines Padurnu ant Prieſininku jōja. „Paſot, paſot! marſ, marſ!“ paſkamba ir ſu „Urta!“ 8000 Kėitelu prieſ kėtis kėta yntęta. Nei Wertainis Abinos ne praicin, jau Prieſininkai wiens per kėta iſtraukti ſlubinas; alle kėitai nu Crowes panęſti. Kōks Eęankims! Kōks Suir-rims! Kōks iſgaipė! — Wiena Datis Karbu prapola, antra Kaninu ir Bejimu Dauboj ſuminędęiota, treęia Wandenli prapola ir tik wōs Mėjums ſėwo Gwawitėi panęſti galęęo. 29. Auguſt Pėtob prie Ewenberg ne gerriaus eęo. D. Lauriſtona Kapejwic jau 27. Auguſt prie Gotberg buvo ſmaggei ſuręęes ir tam 1400 nuęubdes arba ſugėwes. Teip Eęleſinge nu Pranciſu eęyſta paſtojo. 103 Kamines, 18,000 Sugauturu ir bėbėi Pleſimma Muſiſkei buvo laimęje

Būkeris deſawojo Karęigiams uę ju Pagėlba ir Iſtrėwōjima ir wiſſi iſi Eęlebes gėbėbami: „Lawe, Diewe, garbinam!“ Kėkęia uſaji laupęnti ne miręęo.

Dabbar dabofim, kaip Būšfui Būmū Ėėėėje, pas kurį Napėleons teip greitai nusifkėlno, tiff-
fosi. Sufivienijufiejė nu Kėlnė ant Dresden lė-
kai 22. Augufi trėnkiefi ir teipo Napėleona kaip
i Bėradin fugėuti norėjo. Bėu apgultu Miefka
ypacėi Luc, Simbfen, Bencėet, Neflor bei Szneiz-
ber fu Dėftriefėis ir Gleten bei Fogow fu Prėfėis
dėdėi bauginno ir Szancus perfiye buwo, kaip
Napėleons 26. Augufi fu 80,000 iŝ Miefko jėd
apnikfo. Ypacėi Dėftriefėriams po Szwarzenberg
baifei tjo. Wiŝi tūrėjo atgal trėnkiefi, Moreatt,
Napėleono Priefbfėlis, kurs iŝ Amerikos buwo
pėrgėvėes, annė pėrgallet gelbeti, fėlle Cicorėus
Mefandero, fu jomi kalbėdam, tėpe nufautėd.
Kėd Napėleons dėlei tu bėjėriu kėllu butu gėlė-
jes Sufivienijufus pėrfeklinet, tai ŝe jė butu
mlnėje. Bet ŝis Padufėli Bėndamme jau pir-
ma fu 40,000 buwo i Bėmėus iŝfuntė; jeib Su-
fivienijufėms i lėpakėli lėsbėms, jiems prie Lėp-
lic kėli uŝfėtu ir jėd Kėlnofe fufpėndė iŝgė-
fintu. Alie ir Szwarzenberg teipjau ŝlubbinos i
Bėmėus nukėli. Tamme Lėrpe Napėleons iŝ-
tyrė, kaip jo Būšfui prie Grof-Bėreen bei
Kėcbaf gėbėjof, Mėjuma Bėlmes ygėwo.

Bėndamme prie Nollendorp i Bėmėus iŝgė-
wėd fėwo Kėla ant Lėplic imti norėdam, rėdo
rėdo

Grėwoj Dfermann, Loffoi fu 6000 ruffifkė
Gėrdu, kurie bwi Dėni smėrfu Nėprietėli atkėi-
kiefol Konfiantins fu 2000 Kėitėlu jam i Pėgalba
atėjo. Prėfi Karėlus matydam Kėwa tė mėjo
Pulfefio priefi tėli Dėtwėlka, funte Liff fu wienu
Dragėnu Regimentu Dėftriefėru gelbeti, tar-
dam: „ŝis mėtot, lėkioj Bėdjo mufi Būšfka
yra; jei Nėprietėfius Ruffus iŝ tė fėuro Kėlo prie
Kufm iŝmetta, tai jis dār fėndien iŝ Lėplic nu-
kanka ir wiŝi Kėlnofa tja Bėlnėrei fu wiŝi lėbbu
Bėdjoje yra. Gelbekit fitta Bėba nukreipti!“
Dabbar Dėftriefėi Ruffams gelbėdami, fu Gėllėin
Diebfė, Pėrnalow, Knorring ir Dfermann,
kurs wienu Kanka jau buwo pamėtes, Prancėfus
Pėkėzi randantis iŝ Kėrwie nuwėre ir kėli ju
annė nu kėires Puffes apėjo. 30. Augufi Bėn-
damme nu Kufm iŝli Nėudorp iŝfifėtes lėufe
Marmon, St. Cyr bei Mortier ant Pėgalbos
attraukiant ir Mėŝi pradėjo. Kėlforebo, Bėnkf
ir kėli Prancėfus apfėute buwo. Knorring nu
Nėudorp iŝli Kufm jėd nuwėre. Kėlforebo nu
Streifjan fu Kartėtfins jė-Szall fėdrėfė. Sz-
moni fu Effen Dmburg Ufakė. Pėfminėfus iŝ
Ruffig iŝ Kėbzawald nuėiujė. Wilforėwiefi
nu Gėlersberg jėd piŝfijo. Iŝli Bėgorėus i Bėn-
damme brutai fowėges, jau bėjėugėfi, Pėgalbos
3

fufėuffes; bet ŝtai! Karėjis Kėiŝ jėm ant Ku-
pėas uŝpėla. Dabbar ŝis Emerzjop gėnėfi, kėfa
nė gėt, kaip sawe fu 3 kėtrėis Gėndėfėis, 13,000 Bat-
nėrėis, 100 Kanunėms ir fu wiŝi lėbbu dėtis
fugėuti. Kėtturi Prancėfu Gėndėfėi ir dėug Luf-
kanczju buwo ant Anjėaus uŝnėgge. Bet ir Princ
Piefi tjon pafiffo, Kėiŝ nog fėwo Karėlaus tė
garbinga Bėrdė gėwo: „Kėiŝ nu Nollendorp.“
Bė mufi Karėlaus iŝmintingo Dawėbjimo ne
biŝu gėluma buwėd, tėli ŝėntu Dėrba iŝpėrwėli,
kėdangi Būšfka nog fufkos Kėlėnes ir wiŝi
Bėrgu dėdėi fiŝpnos, o Nėprietėlu baug dā-
gėaus buwo. Kaip Pafpai Kaima pri Grof-Bėe-
ren, Kėlėberg bei Kėcbaf bėwėl fu wienu Sz-
kfu apfėle, tai iŝ dėbzio Dėaugfimo teip Bėldė-
nai kaip Bėyraufiejėi ir wiŝas Kėbzės Ponnė Dė-
wui iŝ Szjėdies dėkėwėjo.

Szaurė Būšfka fowėjo nė toli nu Bitten-
berg. Tam Pėfunge buwo Nėy iŝgufėtes, norė-
dam dār Karta i Bėrtina trėnkiefi bėnditi. Mar-
mont fu 30,000 prie Dėrsdėrba. fowėdam ar
prief Bėrtina ar prief Bėlkeri gelbet kėttino. Su
80,000 Nėy nu Bittenberg prief Gana braudamė,
Dobfėc fu jė Lėndwėrėis bei Kėfėkėis iŝli ŝitė-
bogr nuwėre, kur Lėuencėns Sėwofus furenka.
ŝis pafiffoj uŝ Dėnnėwic ir wėdbina Bėlrow nu
Kėrbfėdt gelbeti. Alie 6 Sėptėr. jėd pamėto Nėy

fu 3 Pulfėis Bėrtinop trėnkiant; wiemai wėb
Bėrtand, antra Nėynier o trectia Dėubinot. Sz-
6 Kart dėdėfi Pulfka fu Dobfėc bei Bėbėfėr prie
ŝitėrbogr jėd smėrfi fėdrowia Bėrtand Kėitėlei
tur nu Bėbėfėr bėgti. Iŝli Bėgorėus wienu Lėu-
encien iŝtrėwėja; jau Gėlė wiŝi rėttėfnes paffoj, jau
Pėrako ir Kufm nėbėra — tai Bėlrow, Kėmen,
Kėrpt, Princ Effen-Dmburg, Dypen, Bėyen bei
Dėcendorp i Pėgėlba tiffku Szėfu pėrėina. Prė-
fai bei Ruffai Pėdurmu ant Priefimėku rittėfi,
alle ŝie fu Smėrfumu jėd atgėt mėka. Kėmen
jėd fowėddines faul: „Szėtmis, kurs manė ne fėta
ir dār tiff wienu ŝingfni atgalon eina!“ ŝis iŝ
naujo tarė: „marŝ!“ Jani bei Bėlrow du Kėrlu
nuŝėujėmu; alle Nėbergersdorp Mufifkėi igėi-
na. Dėnnėwic Prancėfai bet ne nor pafėjiti;
wiŝas Kanėnes jie tjon fugėbėna. Alie kaip jie
ir gimnafi, Nėrbėks fu 1 Bėtalfiona 4 rypf-
fiffo Bėg. tiff pėrfilaužia. ŝis 3 Ronunė Bėl-
lėn gėbėnėms ir Nėrdəufen jo Bėrtinėks. Ka-
rėnas-Nėfėjėis nufautėd, bet Uelfen greitai nu-
fėuta Wėrfu Karėnos aukfėtyn pėkėles Ummaru
ant Nėprietėlu mėtėd ir — Dėnnėwic ir Mufifis
laimėtas. Nėynier bėgė i Bėrbek, alle Mėnŝt-
berg Moor bei Kėlėnkowftrėm jėm fu 3 rypf-
fiffo Bėg. ant Kufm, Ruffai Kėma uŝbėg, alle Prė-
3

fai per krepšna annus wyja ir Stuttereims Lauers-
cienui prisfartinant jos weli twer. Dabbar ir Du-
dinot nu Geelsdorp prisfartinu ir Mūšii atnaujinti
nor, alle 4 Regimentai Pommeru ir Branden-
burgū jam toktai brandžia, kol gal, tai atstfub-
bina Borstel. Wifecty su Wodewils Karinus pie-
ma nese — Neprietelēi tur begti. Sukrus Mey
Sawienfiems prisfaut: Dar tiltai wienu Karta
su Syls trocētē, tai mēs laimēsim! Berline gālit il-
feris! Alle koks Džaugšinas Susiwientijfiems! Žēme
padrebbejo. Draš Kambejo īš linkno Szukawimo
ir Krubijimo: Russai bei Szwebai, 70,000 Wyrū
su 150 Kandinims, atstfubino i Pagāiba. Penkes
Myles jie buwo-be Wpūšio keltāwe. Dabbar Du-
dinot buwo prapōlē: jis su sāwo Abāžu bēgo,
kieš tēktai ymāne. Būlow ežon ušspēme Wārda:
„Grow Bliow nu Dennewic.“

Napōleons patē 1. Septbr. Blūterni priepais-
ējo, alle pīsūj Meisse atsttraukē, ir Kadangi Kleif
bei Wittgenstein ant Dredden masefāwa, Napō-
leons turējo gryšti. Dabbar jis i Wōnus suk-
tas ir nu 8 lēki 15. Septbr. tarp Katnu farmucie-
rāwo, bet jām toktai nenorējo patēkt, jis me-
lijo wienu o gēra Mūšii, alle tō ne rasdams turrejo
nu Defreiker uprisfapūstas ir bei Wandāmmes Regit-
lufio dusfāwams, jis lēki Wīnas atgāllōn trāuktis.

su 4 Pulkais ji pradėjo. Tūkstant Nastru Ugni
spjūwo tamšiam mygolotam Ryte. Myle šēlo liep-
snojo ir drebbejo žēme ir Srowes Kraujo tēkējo.
Kleif, Princ Auguši bei Eprif ateme Krostewic,
ir su Lōbello Pagalba Mark = Kleeberg. Jan Princ
Wārtemberg, Gail, Gortšakow ir Klenau lēk Lieber-
twolkwic buwo iūtāte, tai Napōleons uš Wakau
su sāwo Gārdais tylomis 3 smarkūs Kylius buwo
pagatāvijes, su turreis jis nuifšufus Prieshinikus
Umyaru sutryškinti norējo. Kaip Krusa Kamis-
lufes ant Princ Wārtemberg īš 150 Nastru pritto,
kurs tobel tarp Gōšja bei Kuenein atsttraukē. Dab-
bar Mūrat, Poniatowēšy bei Dubinot, Kaurifson,
Makdonat bei Sebaštiani ant Susiwientijusu grūwo.
Jai Napōleons Keipikei Zwanit ir delawot liepe:
Tai Szwarenberg nu Wapniczias Gajufš Wēda
Sawūju pamātes, šaiget Pagāibos nufunte. Noffic
bei Esfen = Dmburg su Kūrassierais per 12 naujel
darrytus. Kiltus per Meisse perējo, o tōmi ir Wi-
anly ir pasifgelbejo. Ir Widdurije Kowa ant Mu-
sifštiu Puffes linta. Karzigei Piel bei Fogow bu-
wo Neprietelēi atnaitē. Kēffanberis patē smarku
Drlow = Denifšow su Kasōfais bei Uārāis prief
Mūrat webe ir Russū bei Prūsu Gārbai tōmi
Gōšja bei Kuenein wel atlaimējo.

Prie Altenburg rādo Kepebro su 8000 Gārbu
Maltesu Zielmann, kursai nu Russū bei Defreiku
prišlots annā biddei subaude. — 26. September
Gzemifšew i Kassel nutraukē, kurs Meissas bu-
wufos Karalyšes Wēspālu ketures Dienas pō tō
pasidawe.

Blūteris bei Yorkis 3. October prie Wārten-
berg šaudže Batalie su Mey bey Bertrand turrejo;
už tai Yorkis waddinams: „Worg nu Wārtemberg.“

Dar 11. October sante Napoleons Kemyer,
Bertrand, Marmont bei Sebaštiani per Ebe i
Berlina, nealbōdams tō, kad 3 diddi Wāiflaj jo
Ušpalksje buwo. Blūteris bei Karl Joann tobel
ir be Baines buwo; alle Lauencien flūbrei i Pots-
dam kāfinos, kad kōjina Wēda Gēsu nukreiptu,
ir teipo Napōleons ir ši Karta sāwo Wōra ne gāwo.

Dabbar apšime Susidraugawofūsejei, su wienu
Mūšiu Napōleona i Wenta īspūfyt ir Wōfēgu
žēme īšwalnit; anšai bet su wiffa sawo Mace
ant Keipik trāuktis ir ežon īstaitis.

16. Octbr. Szwarenberg prie Wakau atstfū-
kino, kur Wittgenstein su sāwo Wāifku buwo, ir
ežon jis 3 halas Raketas tamšioj Naktisje pāwe
pakilti, kad Blūteris žinnotu, annā jau atėjusi;
jis 4 raudonas Raketas paleido. Ant antros
Dienos Wifšis tāpe sukaltētas. Szwarenberg

Tamme Tārpe ir Blūteris Marmont biddei
micijšo. Yorkis jam šone wiffus Kamines ateme.
Neprietelēi dabbar pasfūje Syls suindami labbai
spārbes, alle Brandenburgke Wārāi bei Ketwos
Dragūnai jōs ne maj sukirto. Dabbar Wodur-
mas prief Wlkeren bei Wlederif rittos. Tēn
Yorkis su Prūšais, šicjōn Kangeron su Russais
lowdjo. Kiemai bēge. Wifš hwiejus Pulkus
Marmont atwāre; bet Yorkis trectia ir ketwētia
Karta su Sturmū eidams anna Kiema laimējo.
Keipjau ir Kangeron. Kaip dar ir Salken i Pa-
gāiba atstfubino, tai Marmont rankfējei i Keipika
pabēgo, ir wienu Erteli, 2 Karinas, 43 Kanū-
nes ir keltis Kuffancjus Sugautuju pakilti tur-
rejo. Bewel ir Napōleons su Mey i Keipik trāukē.
Kaitra Diena — 17. October — Siewito Perga-
letojis tyfai sedėjo; jām buwo wiffai ne smaggu.
Jis sugauta Defreiku Gendrólu Meerpeld pas sā-
wo Wāldōna susdams Pakājaus prasfinojo; bet
dabbar buwo per wēlai. Blūteris Prancifus dāwe
nu Salken, York bei nu Russū īš Eutritš bei
Golis īšwarriti.

18. Octbr. īspūstant, dauglāus Kaip Wiffions
Karewju su 1500 Kanūnu prief kiltis kiltu trau-
ktis. Nu Rubēju Portugal lēki Kiema, īš Szweđu
ir Italēs žēmes buwo jie attraukē. Kryš Gecorei

ir bu Karalu jos wāde. Mūšis buvo Paburno-
Begims 300,000 Sufswienijūsi pries totiajau
didbe Karre. Napoleons patfai gullejo pas Ma-
una. Ant 8 Begorus Mūšis prasidėjo. Tokfai
Kaninu Gromins dar ne buvo girdetas. Wa-
kuru Pusse Desreikei iswara. Ant kaices Pusfes
lowjo Warfay, Witzgenstein, Württemberg, Kleif, Princ
Kugust, Pirz, Klūks, Cieten, Konstantin
bei Mikorabewits su ruffiskais bei pruffiskais Gār-
dais. Kiema Probšiciba jie teip skaudzei emes, kad
jie Krauje brifi ir per Kawonus jau perlyti ne-
begallejo.

Klėnau bei Cieten, Hennigsen bei Dubna,
Araganow bei Plator su Kasfais is Dytu Pus-
fes Neprietelus ¼ Mytios buvo itli Stotte-
vic nuwara.

Egiures Pusse Blūkeris smarkei buvo suemes.
Jis su Rongeron Uppe prie Moskau perbrido ir
prie Kiemo Ežnypels su Marmon skaudzei susi-
mužo. Xris Kartas tas Kiems laimetas ir projai-
stas buvo. Ake kaip Sakten is Uzpakalis Prancu-
sus mufti pagawo, tai jie ta Kiema uzbege.
Rongeron bei St. Pries ketwirts Kartas nehotetif-
tai juddibami Neprieteli is cjon itli i Leipcl iware.

Teip kaip Blūkeris Marmon, Arigi bei Dom-
browsky ispušijo, teip ir Mey bei Meyner sumusti

Ant 9 Begoraus sekancioj Dienoj Sufswieni-
jusfejei ji wcl smarkei twere, ir Prancufai jau tri-
woti ne gallebami, Ummaru i Miesla brwewi ir
Daugybe Pārako patiekti d.wo. Wiffas. Mieslas
drebbėjo, Kores palinko ir Kangai susifute. Wiff
artyn Musifkei traukies, wiff daugias jie Napo-
leona suspeite. Dabbar jis melde watno Išttrau-
kimo Sawiemsiems. Bet i to Miesla Sufswieni-
jusfejei keltes Granotas jam nusunte. Napoleons
jau atfifweikinti turrejo. Jam tiktai saurs Kėlas bu-
wo liffes, Kurion jis Strofu begli turrejo, kadangi
jam Kulkos aplini Wofl laktawo. Staijei Al-
tas palebdams daug Prancufu sutruškino ir fit-
tiems Kėla uzdraude. Tai ydosi basfus Kalkfins
ir ne aprašomas Ifigafkis. Kufstanczei Kardui,
Magotinicms ir Kolbens istrukti norėdami, i Wan-
beni isoko ir tiftai kelintas antra Kranta surado.
Ir Dornatowskis nuffendo. Kitti tape sutappoti
arba sugauti. Pielumis Wpallettojei su Einfsnybe
i Miesla ttraufe. 50,000 Prancufu su 23 Gendroteis
buwo sugauti ir tielkau uzmufti, 130,000 Wūfku,
16,000 Wejimmu, 400 Kaninu, 28 Karunas ir
ne paffaltoms Ebbis buwo laimetas. Ir Suf-
swienijusiu daug buwo uzmime; bet kas tysz ne
palaimingas waddintu, Kurie sawo Gywasti uz
Diewa, Lewifke ir Sawofus kate ir uz Walyde
Woketzu Hemes apterawojo!

tape. Valen bei Arnoldi Lauka, Būfows Pau-
dorp laimėjo ir Prancufus itli i Leipcl nufstine.
Tai Mey — didziansoj Beboj bidams — sawo
Ciecoru i Pagalba waddino; alle jis pas Prob-
šiciba su Welda ant Hemes gullebdams ne norėjo
Woketzu Heme paleisti. Jis rods pafstje sawo
Syla priftate, alle Durel, Mantepel, Valen, Wen-
kendorp bei Ezoftak su Ruffais ir Kaninims it
atfakte. Dabbar Pulfas Kleino Balneriu sawo
Muzitoji palidami Sufswienijusfems pripdrauga-
wojas. Diey inirpes dar Karta nu Wdtkau atf-
braujas, Witowui i Uppakali, bet Dubna bei Mei-
perg jau Keta ušflow: Būfows Euftraufen bei
Etūz, Pafkewitš Weinaudorpa atima, Kabe
Dietrif bei Bogue Kulfas, Granotas bei Kongrewe-
Kafetais i Neprietelus spjauja. Wini Laukai
Mumirusuju. Dabbar Napoleons, is wiffu Pus-
siu sumustas ir suspaustas i Miesla atftrauke ir
Wdtkau Māmōn linkai trauktis siepe. Bet Wū-
keris toktai isftyres, Yorki pierma isfunte, anam
Kėla ušgyti ir ji ant Anau wariti, kur Wrede
su Desreikeis bei Walerais nu Napoleono jau at-
fifkyrusis flowejo. Einfams jis buwo paftepes
pafkui trauktis, jeid jo Prancufai patojingai kel-
lauti galletu.

Prie Anau Napoleons dar 25,000 Wyrū pa-
metes sfubrei per Kėna kėfinos; alle ir ant Kėlo
dar Kėrdas Sufdraugawojusu ji pawijo ir 3300
bei wiena Gendrolu sugawo.

Dar Napoleons 12 wofifku Wefungu su
100,000 Balnerius turrejo.

Amburg jau 15. Dctbr. buwo pafidawes. Da-
woust dabbar rods Gendrolu Romec su 8000 nu-
sunte, ta Miesla wel atgauti: alle Simolin su
500 ama Gendrolu nujudde ir jos teip sukirto,
kad jie wos ne wos pabegti gallejo. Ir Dāni-
markerei jau dabbar nu Prancufu atfifkyre ir Pa-
kijaus nu Sufdraugawojusuju isfsmelde. Tawen-
cien Torgau ir Wittenberg ateme ir tomi ta War-
da: „Tawencien-Wittenberg“ ušfipelne. Mieslas
Stettin 21. Nowbr., Kūftrin 20. Wārcu, Wlogau
10. April 1814 pafidawe, teipojau ir Danca ir
pō to Magdeburg bei Amburg wcl wofifki Mies-
tai pafbėjo.

Dabbar Sufswienijusfejei woketzu Heme iswal-
nije, Ollanda bei Ežweicu Heme iswainiti apfi-
eme. Bet Napoleons jiems toktai lengwei ugiinti
kettino, kadangi jis nōg Prancufu tiel Pagābos,
tiel jam reifent, gauti miflijo. Ake tomi jis bid-
bei prifigāwdino.

Eufidraugavojusieji pirmą kartą naujai Mišui prasidedant visiems Gyvatintinams Prancūzijos išsiūbijo, ne prieš jį, bet tikrai prieš nepaką-
 jingą Napóleoną karauše ir tomi visiems žmo-
 niems Europoje vakų užpelnė, kurri vienat
 jū Cicorus' galvinnas. Potė jie sávo Bálška
 tēpo idalijo: Desine Pusse wēde Bútor bei Bin-
 cingerode prieš Šlanda ir Tomas Graam su
 10,000 Englenberis prie jū pėistráukė; Widduri
 wáde Blúkeris su York, Kleist, Salken, Lange-
 ron prieš Reina; káre Pusse po Szwarzenberg,
 Kollorodo, Wittgenstein, Eikstein, Giulay, Princ
 Wúrtemberg, Brede, Barklay, Platow prieš
 Spócius tráukė. Ušpakálje walna Bólczi
 žėne sávo Landverus' apšarwójo. Italioje Mler,
 Wellegarde bei Múrat, kúrsai sávo Szwogari bu-
 wo pústojė, láite Karálu Eugen; o iš Bálaru
 Wellington atwore Soult iš Spanies. Dabbar
 Bútoris pirmjávėi Šlanda išwálinio. Laipojau
 Szwarzenberg nu Jura tiesog i Prancūzia káinos.

Pradžioje Mėto 1814 Kówa arinapus Reino
 prasidėjo. Mortier bei Biktor negálėjo Szwar-
 zenberg atšaihyti, ir Marinont Blúkeriui ne už-
 ginti galėjo, ikki Lyoti nusitráukti. Taip Susi-
 wienjusieji ikki Brienne iškáo be jokios Sunky-
 bės. Šjón Napóleons 20 Mėtu pirma buvo mo-

kieši ir dabbar funtei klausinetas tápe ir bálsei gin-
 tiji gáwo, ir Blúkerio Bálška pėrgálėi ne galė-
 dams, jė myšine Miestá patė sudėgino. Napó-
 leons patė su sávo Gárbais cjon kátwo, alle ir
 Eufidraugavojusiu Bálbónai patis Sawósis
 wēde ir pašiprino. Taip Napóleons nu Brien-
 nes ikki Lesmont ir per Kube pavėgė, 96 Kanú-
 nes ir daug Lukšanczi ant kėuwino Eniego pa-
 tiktes. Tai buvo pirmoji Kówa Prancūzijoje.

Kabangi Napóleono Macis tiktai menka róbėfi
 ir pas Brienne bār sutirpusti buvo, tai apšime
 Eufidraugavojusiegi tiesog i Parizia eiti ir lá
 imdami Kára pabengti. Blúkeris ant dešines pa-
 gal Marne, Szwarzenberg ant kaires pagal Seine
 ant Paris linkai tráuktes. Kóku Búdu jie Na-
 póleona Widdurije turedami ar suspáusti, ar pa-
 bėgt priversti ketino. Bet piš jau tylomis buvo
 Pagálbininku gáwes ir 150,000 Byru turrejo,
 laukdamš Prėgós, Priešininkus pó wiena leng-
 wei sumušti, o ypaczi ant Blúkerio jis kėršijo
 labbai.

Szwėdai taip Maas bei Rein užtruko; daug
 Pulkū iššiklėde turrejo žmonu Netikkuma ginti,
 kurrie Baherius žubdyti pagáwo. Blúkerio Bál-
 škas tiktai mažais Pulkais tolyn eiti galėjo, ka-
 bangi Kelei paburė, Špáikimas menkas ir wiffi

Gyvatintinai iš Kiemo pabėge buvo. Salken
 ejo pirma. Yorkis ške ir Blúkeris bei Kleist pá-
 skai ejo. 10. Febr. Napóleons su Kytrumu Al-
 fusiew jugáwo. Ir Salken jam gelbet norėdams
 i Bėda tėjo ir Yorkui i Pagálba kwiekti turrejo.
 Szis su 40 Kanunes turedams per labbai menka
 Alita wós pėršgáwo ir potám ji uždėgė šáigėi
 atštráuktes. Napóleons ji widams památe Blú-
 keri sávo Ušpakálje ir anná patiktes prieš ši at-
 šifuko. Bet senásis Blúkeris prie Wausamp ji
 smagėi sudrėgėš, sáwo Pypkuti rúkdams pámázi
 atgá.ón tráuktes. Dienai benglantis Napóleons
 bār Kárta Blúkerio Bálška užbóle. Alle piš at-
 šiginės pėr Štojes tolyn šubbdinos ir 15. Febr.
 Szalonis priėjo, kur ir York, Salken bei Langeron
 wėisei partráukė.

Káunne Kárpe Szwarzenberg ikki Deleons nu-
 siátines Parisa labbai išgándino; alle Napóleons
 šráigėi ašifuktes anná atgalón wáre 18. Febr.
 Princ Wúrtemberg prie Montereau Napóleono tól
 atšaihyti turrejo, kól abbu Bálški Eufidraugavo-
 jusiu susiwienio.

Napóleons jam prifulita Wakúju ne prieme;
 jis Kándžurma sáwo žėmeje buvo suwabbdines ir
 Eugen iš Italies i Szweicu žėme ant Pagálbos
 partráukė; su tals ans Eufidraugavojusis iš
 wiffu Pusiu apgutt ir išgáspinti norėjo.

Alle pagal jė Dinkšge ne nusidawe. Wellin-
 tons iš Spanies ikk i Toulouse buvo atšaks.
 Ir Bútoris Šlanda išwálinies ant Pagálbos prie
 Maries tráuktes. Bet taunne Kárpe Blúkeris i
 basiu Pwwojumma tėjo, iš kurrio jis wósnėwós
 iššifuko ir ikki Kaon atštráukė.

Kaon ant Klób pul ir tiktai wienu Kėtu pri-
 einámá yra. Gbóti buvo Widdurije Bútoris, ant
 kaires Yorkis bei Kleist prie Kiemo Klis, ant
 dešines R.issai po Salken, Langeron, Woroncov
 bei Wincingerode. D Wakáncje Napóleons su
 Rey bei Marinont šonėjo ir 9. Márca ant 3 Prėgo-
 raus ryta jis Mišui pradėjo. Škaubžiaujis Razbájus
 prie Kiemo Klis atširado, kurri Napóleons su
 30 Kanunes uždėge. Bet jo dešini Pusse ga-
 wo bėgti, pišė sáwo Karėwoju ir 46 Kanines pa-
 mette ir pataiška Wakarėne palikti turrejo, kurrie
 Pergalėtojei paššawino. Škancze Diena Napó-
 leons iš naujo su sávo liktu Bálšku inėršo,
 alle daugiausey jė su sávo Kėwaju Wynfalnius prie
 Semliu ikrete, ir antėmantij Natije Napóleons
 rankšgezi buvo pavėgė, 90 Kanini, 25,000 Byru
 ir Daugumá wiffofiu Dálkai palkdams. 20 Kle-
 mu buvo sudėginti.

Prie Bar prie Klėbes Szwarzenberg Prancūzios
 teipojau apgalėjo ir šallu pawáre; bei jis ir Witt-

genšleis, šaltė Prūsū Karalūs be šlovėdami, tūpe surūniti.

Dabbar Szwarzenberg Priesininėmė daugiaus Pakėjams ne dāve, bet ji šėn ir tēn warinėjo. 4. Mārca i Xroyes itraukėams 3000 Wyrū sugāwo.

XIII 19. Mārca abėji ištėjos. Pō tō Napōleons su 60,000 prie Rubeš parštė, Xrcis atėmė, bet su 100 Kanūnu ir su wišsa šāwo Mace wōs ištėfaišit galštėjo. Antra Diena Szwarzenberg Māšii atnaujinti norėjo; ašė Napōleons jau tō ne laufe, bet greitai i St. Dicler nusitrāufes jis i Bōlēcū Zėme wēl ištėwerjt mēlštė, mišlibams, bene ji Susidraugawōjusejei wyse ir teipo jō Zėme walnā paslōjusi wēlšiaus gintij, galštenti. Bet annie ne dawes prifiganti. Šie buvo ištėyre, kad Prancūšai pātis ant Napōleono pykti pradėtė, ir tobtl jie šāigci Paršui ārtinos.

Defreikū Ceorus Prancas su bibdjiu Pulkū pasitiktū Dukoje. Bet Mefanderis bei Pricėjus Milius su 20,000 po Waldžia Szwarzenberg bei Mūker i Paršā trāufes. Ans Sawōšus wēpe ant Secannes, šis ant Montmirail. Marmont bei Mortier, kuruš Napōleons Paršā apginti paliktės buvo, rōds su Šwōltū itraukiancūš twėre, alle jū bāišei šurštė, atgal bėgti turėtėjo.

Kangeron tamme Lārpe Montmatre laimėjo. Dabbar Mefzonis ištė Paršo atėjo priesais mēstii, kad jos cėbėtu, kōktai mēlšingi Waldōnai jiems ir pažabdtėjo.

31. Mārca Karjgei i Paršā itraukė. Napōleons tai ištėgėbės, padūlo ir grūmzde, Paršā su Šwōltū atimti. Alle jis tūpe nū šāwo Krāfės numestas ir ištė Malōnės jām Salla Etba padowanōta. Rudjus XVIII, wēl Karāi-Kresli ištėgāwo, kurri jō Xcivū-Lovai buvo turėtė.

Ne ištėgai pō tō, kaip Pakėjus Parše sukaltėtas buvo, Karjgei Rammōn pargryžō. Mišste Wien Baldōnai Europas busenti Dawāda sišincėtėjo. — Dabbar nāujas Prancūšū Karalūs wēl wištas kaip pō Senōwēs norėjo itaifiti, bet tām prifistenge Napōleono Pricetelei, kurrie grūmzde, Prastuntaji su wišsa Mace wēl pargābenti. Rudjus tobtl prāše, ji toliaus nu Prancūšios ant Sallōs St. Etēnā nūgābenti. Bet Napōleons Mencešij Mārē 1815 su 160 šāwo Wiemūju niekam ne žinnant šāigci i Prancūšā pargryžō ir wišsi jō buwofciji. Zalnėrei jām tojau prifidraugawōjo. 20. Mārē 1815 jis i Paršā itraukė, ir Rudjus su Sawāifais turėtėjo bėgti.

Mūkeris tējo prie Xcispert, o Szwarzenberg prie Mauts per Marne, bei Salken, Bredė bei Būlow prie Soissons pasitiktū, ant Napōleono dabotti. 29. Mārca pamātė jie Paršo Koricjas Marmont bei Mortier dabbar taites su 40,000 Wyrū bei 100 Kanūnems Miesā apginti; bet 30. Mārca ant 5 Bėgoraus ryta jau Mūšis prasidėjo. Princ Būrttemberg, Princ Denloe bei Stokmeier nu Wincennes per St. Mauri ir Szarenton partrāukė, pries Belleville Majeuškū su Rūšais ir prūšis-fais bei rūšisais Gārdais per Darjus ir Wymie, cjas Unmaru tējo. Gendrolūs Szalkmeier cjoz pasitiktū. Apyricetelei Szancūs paliktė, pabėgo; tiktai wiens neswietisškai bibdėtis Prancūšas šāwo Kanūne ne norėjo palikti. Jām jė su tritinka Kartāšū Lodinge prifingūs — dabbar uztėgti norint — Būicu-Gendrol-Lambours su šāwo ištėgės Rōzdōs šdabrine Kulka teip per Šāwa uztėvėše, kad jis tojan ištėtėse, ir tomi daugel Mēkaltūju Šywāsti ištėkė. Belleville prūšisšk Gārdai ju nuzetam Karalūi be mātant, su Kanūnems atėme. Prūsū-Oriendierai su Wagnitais Priesininėš ištė Mieslo ištėmette. Kaceler jiems Mōndroi atėme Ušpakālij jobejei bei brandenburg Ušarai Prancūšū Māitelūs ir Piesininėš paguje. Boroncow Szancūs ir Kanūnems atėme. York, Kēist bei

4

Tojan Susidraugawōjusejei wēl ištė nūjo pries nepākājōjenti karūti apšėme. Napōleons jiems rōds Pakāju šūtė, alle jie su jōm daugiaus ne uztėdėjo. Dabbar jis su ne ištėkabanu Stroku ant bufencijos Kowōs taitis pagāwo. Jo Szwōgaris Mūrat, kurriam Susidraugawōjusejei Karalyše Neapel buvo jādbejo, galėtōs jī paliktės. Šis jō dabbar atšimėdes su 100,000 Zalnėru ištė Mymos partrāukė; bet kaip Defreikei pries jī atėjo, jis wišsu prastotas turėjo wiens i Prancūšā bėgti.

Mišsi Suidienijusejei šāwo Karinas twėre ir Māiflas bār uztė ānnā bibdėnis i nepākājōjenge Prancūšā trāufes. Mūkeris bei Wellington jau su ne menka Wbaju prie Mubejo gultėjo. Bet Napōleons škubbinos jiems priesais, gešdamš jōs pō wlena šūktis. Dimjāns Mūkeri jis twėre, kurtai jam tiktai 80,000 pries 140,000 šatiti galėtėjo. Xrys Pulkai po Cieten, Virk bei Niesemann buvo Mūšui gatavi, o Mūkeri su 4 Wbaju jis šėpe i Pagāša atšikubinti nu Kūttit, nēs 5, 6 bei 7 Wbajas dār annapus Reino buvo. Tōbtl jis ir Wellingtonui Blime dāwe, kad 16. Junii bibdētis Mūšis būsēs. Annapus Pleurus buvo Mūkeris Sawōšus sustātes. Su bėšint Duffe Cieten ant St. Amand bei Combrenp pasitėme,

4*

nu cjon ifki Bry Diek Biddiri istiese ir Kielemann kaire Pusse ifk Botey walde. Vietumis Napoleons sávo Kbaža Padurmu Prúsu bėpine Pusse užpóle, ir ifi Kiemo St. Amand ismette. Egie róds su Kolbems muso, bet Kienui bėgant, atštráukt turrėjo. Dabbar Napoleons ant Kiemo Eigny weršifif pagávo ir Prúšai kovójo cjon 5 Adinas su negirėdėta Smarckunmu. „Baikai — táre senš Blúkeris — mės turreim tól mušti, kól tie Ezelmei pabėgo!“ Antas Bataillions 19 Regimento wienam Darze gynėsi, kol Múras yarwirto. „Musfik su Kolbems ir susitráukit Ežanca ifi tú Balamitú pačá!“ prisháufe wiens Byresnyffs. D teip ir nusidawe. Kráujas Ujmušitúju gullėjo, Kráujas Srowėns bėgo. Kiems bėge. Jagow ir Ezelker cjon pašifiko, ir dáug Kitti Karzigu.

Wellingtons per wėlai ispažinno Napoleono subėdėtás. Pries Pietus jis kėl sugrėbt galėdamas róds anniems i Pagálba sume, bet jó Ráitelei per atšiu buwo. Tikrai Braunsweige Kunigaitis Pricjus Willus, su sáwo Jobáiseis atjójo; alle Kulkos per Eziđi tróptas cjonai pašifiko. Weipojau ir Bálow bei Strombel. Dienai baigiantis Pusse Kiemo St. Amand Prúšai, o antra Pusse Prancúšai turrėjo. Lemfant Napoleons 10,000 senuju Gárdn Prúšams ifi Ušpákalio nusunte

matifės, ir ypaczei jam rupėjo, kad Wellingtons Ráites Gádbumė ne per Silves pabėgtu. Alle kaip jis 18. Juni Myta auksti Englanderius šalle pamate, prasėdjugges jis isšáufe: „A, dabbar aš jės turu!“ Napoleons tojau Rášui pastáufe ir ifi wiffu Pusšú jam jó Kbažas prisháufe: „Viyw l'Empereur!“ Alle Wellingtons tó wiffai n'atbódamas gintifė gatáwijos, táuldamas Blúkeri attrauktant. Jerome didžiáusei inifės ant Dugoumont bróweš; bet Braunsweigerėi bei Englanderu Gárdai ji 3 Kartus atgál nuwáre. Napoleons jós kwekft ne galėdamas Kiema su Grandtums uždegdino, alle Wellingtons ne tráuktes. Dabbar Napoleons su šwėžiu Bálštu pries La Aye sainte tól weržtes, kól jó Priesininkai paškuje Kúlfka isšbówe, atgal tráuktis turrėjo. Pó tó Prancúšai Ráitelei Padurmu pries St. Jean bėgo; bet ne paškaitomums Kúlfkoms pašwėfikinti, umal isšdulkėjo. Dar Ušharwóti Karta bándė, Englanderu Kanines atimti, alle šiu Ráitelei jós telp sukirto, kad wiffas Kalns St. Jean su Lawonais apbėngtas buwo. Kur smarckaufei emės, cjon Wellington pašai wiff buwo, Sawėjus stiprinėdamas. Daugiausi jó Prieitelei šalle jó suróniti ar mirdami parwirto. Kaip diddei ir smarckáwo ir prisháufe ebdams Sawėjus i didžiáufe Ugni wėde,

Blúkeris tai numantėdamas, šaigei jiems priešais guijo. Jo Arklys pershautas, parwirto ir ji užgūtė. Tai Noštic nu sáwo Arklio nusfóles, pagúje tá tarp Neprieteliu ir sáwo Kánu uždėnge sáwo Bába. Prancúšai po Ežati guidami, tai nė žurėjo. Po keltiu Kics-Mirkšniu Prúšu Drėgámai anhus widami parbėgo. Wiens ju nusippes sáwo Arkli Blúkerui o antas jó Šfigėbetojui dáwe, ir telp wiffi linkimai tolyn jójo.

Kad ir nu wiffu Pusšú Prancúšai apšaukti, jie smarckei gimdamies pamaži atgátón tráuktes.

Napoleons per tál diddei Ežakšma pakėle, buk Prúšai dabbar jau wiffai pergaltėi tsa, ir per Keina bėgti turrėje. Jo senieji Prieitelei jam weli Pagálba eise, o tál jis telp mačnus buses, kaip pirma, misijos. Bet 17. Juni jó Ráitelei prie Gemappe nu Englanderu smarckei sudrošti bėgti gávo. Wellingtons su sáwo 70,000 Bákárė prie Mont St. Jean apšiftojo ir Blúkeris prie Bawre atšifákinos anám tikru Ežėsu-pagėlbet pašjádėjo.

Ne jót nu cjon gut Pakalnej Kiemas Bawerloo. Š ses Daubas ir Pakalnes Wellingtons sáwo Kbaža i dwi Kienes paštėpe ir su smarckions Kaninems apšate. Napoleons Dusmyle toliaus prie Belle-Alliance su wiffa sáwo Race stowėjo. Šis misijo Prúšus jau bėgancjus daugiaus ne

ji Kúlfka netrópėjo. Bet kaip jau wiffur i Kienes Etyles ródosi, Regimentai tiktai Pusse Myru te turrėjo ir jó Prieitelei jau misijo, ilgiaus giutifi nė galima tfont: tai Karzigis ant Kėmes pašfėdes, táre: „Aš cjonai pašifiku ir nei Šingšni atgal ne ešiu! — Aš, aš norėžiau, kad Ráktis būtu, arba Prúšai i Pagálba atėitu!“

D štai! Dienai bengiantis Pagálba ártinas. Senasš Blúkeris 3 Pulkus Prúšni atwėda, kurrie su Šaiflatis ir Ežakáwiniu kaip ant Swobobės — su Urra! Napoleona ifi Ušpákalio twėre. Napoleons nusigándes Prúšus prie Eigny užmuštus weli prisháufus matydamas; jis nu Kóricziás prie Belle-Alliance Sawiemšiemis prisháuf: „En awant!“ Páštai jam praneš: „Prúšai payšina.“ — „Šis Dirnei tšat — atšliepja jis — tai Grouphy yra, kurs Prúšus sutrynes dabbar atgál yoreina.“ — Bet Verkúna ir Žaibus galli ant jó Wėido matyti. Kúlfks Pášlas jam sálo: „Englanderėi dáug Pagálbos gáwo, mės Rášfi ne laimėsim!“ „Pač! jis atšálo, jo daugiaus ju yra, jó daugiaus mės ju užmušim!“ — Bet dabbar jau jis pašai męto, Prúšus kaip ifi Kėmes isbėgštant, diddei Kúlfka jės jiems priešais šunczia; jós atlaikiti, kól Englanderus jis šufes; 20,000 Gárdn jis Padúrimu pašai su Mey pries Englanderus wėde wiff šauf-

dams: „St. Jean mės turrime laimėti, tai Mūšis pabengtas ir Prancūzija jums Išvadinijima uždekas!“ Bisf Padėrmu rittas jie ant Engländeru šaukdam: „Bivie l'Empereur! en avant, en avant!“ kaip jōba Debbesis. Alie Wellingtons jau buvo jiems 40 Metū priešais patāises ir Tyvociks smarkiu Rūiteli lauke annus pašvėitinti. Kaip jie dabbar arti ganna prieje buvo, pradėjo Kanines grūti. Bisf Kriwoms wirtu Repricetelei, kaip Bōkė vjōvė jōs Kārbas, ir kurrie tam dār ištūkti galtejo, tē bēgo ne atšpyvīgėdami.

Ant 9 Rėgoraus Bātārė Būikeris su Wellingtonu Napōleona wūdami prie Belle-Alliance sustėjo ir pašpveikind brōlispai. Dabbar senais Būikeris Gnejseni pasiepe Bėgančius wyti: „Imė, ka tilt sugrėbi, ir darry! Kad tū Egelmū nei wiens ne pašlėks, šelp mės jōs rytō wēl ant Rātō turrime!“

Ant Rėgoraus 10 Bātārė prilygo Napōleona gražus ir smārkus Kūbajās Kāiminci Wjūji nu pšengcijos Iweries išgūnōtai. Pšimininkai galvotrūpėjėis bėgdami ne galtejo Wjontiemis ištūkti, jū pačū Rūiteli, Bėžimmai ir Kanines jōs su myne. Pāraku Bėžimmai, Granotas ir Bōmboš plyšdamos kittus sužeide. Kėlei Lavōnu, apweršū Bėžimmai ir paškur Kanūnu pūni buvo, kur dār

Pūtkėis tū Bėgūžū Lawōs, Daubūj ay Krimose iš Išgafezio Drebėanzūju ir Wānbens Lafėis Trofštancūju sustinko, tojāns jie tūpe pagūti, perjoti ir pašmūgti. Kriwōs Numitrusū, Surōnitu ir Mirbancūju; jū Kautims' Trefšėjims Krību ir Raggū; Būldėjims Būgnū; Iwėngėjims Būrgū; Šaukāvūms Kaimėjūsu tamšios Pārako Dūmose ant kriwūnōs su wissokėis Kāro Rytkās lyg apšėtos Bėmes. Šjirdis Pratosi tōlio neregėto Išpūšėjimo! Mėno patē i Pārako Dėbesis lyg i Mānteli išwūnōjēs gebėjo, žwėlgdams ant totios Bjaurybės.

Daugiausi Bėgantjejei ant Gemappe kėimōs; čjonlinkai ir Napōleons patē, Karžigio garbinga Smerti, kurrio jōs lauke, ne užšpėlėns, kėimōs. Alie jau Prūsai jām ant Kūntū. Tam patim Alies Mirksūje kaip Rytprūsai bei Šjefingerei i Wiesia ištāuje jō Abjutantus prie Šermėgu nurwėre, Napōleons Iš sūwo Bėžimmo išpōtēs, Kep-pure, Kārba, Mānteli, Pūningus ir Grōmatu Māšna pašlėks, pabėgo bāta Kūrasser-Mānteli apšūntes ir Gāwa su Škėpetas apšwūnōjēs ant Krtō.

Kā čjon Kaimėjūsejei Kūrtō užpėšō, iē gātina iškalbėt: Nu wisso Prancūsu Būlko tiklāi

40,000 Wyrū tē ištūtko su 27 Kanūnemis. Kas tiklāi anieims i Kėji parėjo, turrēja per Kūngi post. Wotām Karžigēi sūwo Pšėpima kaip ant Kūrgūys pārdawe. Uj Šilka Wragūwyna arba Pypki Kābako galtejei gerriausi Krti, arba Sāuja Pūningū ir wisska brangū Dalkū gāuti, mēs kur Gywastis šātoma, čjon Kūrtas ne tur Wertybės. Kūsfai pō tō nusigāndo apmūšidamē, kaip bagōtē jōs būtu galtejes būti, kad būtu ant tō dabbojēs.

Prūsai šitta Mūši wādbina Mūši prie Belle-Alliance, Engländerei — prie Waterloo, o Prancūzai — prie Mont St. Jean.

Per šitta Mūši, kuršai wissai Europai Būwū nuswėre, Prancūsu Macis wissai sutāujita, ir Suwienijūsejei dabbar be jokios Šumhybės galtejo i Pārša trauktis. Napōleons čjon pirma nukātes, antra Kārta Kārālyste atšake, Pāwėlėjimo iššimeldamē, i Amėrika išfėllāuti, bet kabāngi jām toštai uždraude, jō Engländeriams pašidawe, kurrie jū ant Galos St. Etena nugabėno. Čjon jōs 6. Mai 1821 numire.

Kā Būlku Gintlāi pradėje buvo, pabėnge auštūi Susidraugawūjūsejei Pārše wissiemōs garbingū Pākājūmi.

Al kad mēs ir wissū Būlka-Būlkaī totio kruwino Kāro ne sutāuktūmbim, kaip čjon aprašyta, kad Kūstū ir Bėmū Pākājūje ir Sāndoraj su kittskūtu trumpa Gywasti perkėllāutu ir kaip tikri Kūšpėjōnis paširpintu Garbēs ir Keisrybēs Būlkaī užpėnitū! Amen.

Prancūsu Wiespatie,
Tu pergallė's ešsi!
Mēs Karžigēi!
Sūpūšijō tawe
Prūsai prie Keispe!
Kur bėgši tu dabbar;
Mėnābėi?

Kūis mus išwādnijot,
Gāwot šumėi kōwot,
Kūis Karžigēi!
Drys suswienije
Pākājū pārneše,
Gūbā Repriceteli!
Al dēniū jūmē!

Štāšis Būikeris,
Tāi Prūsas tikfrais!
Šelp giesi wissi.
Kūis lūm prie Kābako,

— 60 —

Jis tām yrie Waterloo,
Kas vālnas Byrs yra,
Te gārbin' jī!

Jūs Byrai nu Jūru,
Girs ie Baifāi-Beifā
Jūs wiffadāi!
Dabbar, Napoleon,
Pažyši Wellington,
Netta jām īfbēgti gāt!
Tāi tu jinnāi. .

Gēr tāw, Wōlfes Jēne,
Gēr tāw, at Dēwīfke!
Walna effi!
Donapariš nimefstaš,
Swietas īpwašnytas:
Wergysse niefadōš
Ne tur būfi!

Druck von J. Neyständer.